

laiškas lietuviams

spalis/october 1989

APIE TAUTOS DVASINGUMĄ	289	Dalia Nasvytienė
TIKĖJIMO AKIMIS ŽVELGIANT Į MŪSŲ TAUTOS KANČIAS	292	Ona Mikailaitė
REGĖJIMAS	295	Antanas Miškinis
MEDJUGORJĖS DOVANOS	296	Aldona Aistienė
IŠGANYNO DOVANA	299	Chiara Lubich
TEIZMO IR ATEIZMO SANKIRTIS	300	Aleksandras Mauragis
AR NE PER DAUG	301	Kun. Jonas
NUODĖMĖ — NESUBRENDIMO APRAIŠKA	303	V. Bagdanavičius.M.I.C.
KOMUNIZMAS MIRĖS — NE DIEVAS	307	Edita Nazaraite
MAIRONIO LIETUVIŲ LITERATŪROS MUZIEJUS	309	Aldona Ruseckaitė
KOKIE AUKLĖTOJAI (MOKYTOJAI) JAUNIMUI PATINKA?	312	Jūratė Buinevičienė
KUO DOMISI JAUNIMAS	314	Gytis Vygantas
NAUJOS KNYGOS	315	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	317	Gediminas Vakarlis
KALBA	320	Juozas Vaišnys, S.J.
ŠYPSULIAI	321	Red.
ATGARSIAI	322	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	323	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas Urbano Alvydo nuotraukomis iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus Kaune. Viršelio apipavidalinimas — Petro Aleksos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

APIE TAUTOS DVASINGUMĄ

DALIA NASVYTIENĖ

Kiekvienas mūsų savu keliu atėjome į praėjusios vasaros įvykius Lietuvoje, kiekvienam savaip brangus tautinis lietuvių atgimimas. Pavėluoto tiesos žodžio atverti ar tūkstančių kalėdinių žvakučių sušildyti, bene pirmą kartą atidžiai pažvelgėme ne kažkur į šalį, tolyn, o vienas į kitą. Susitiko lietuvių akys, pajutome vienas kito petį, susikibusių rankų tvirtumą. Nežinau, kaip kitiems, bet man labai svarbu paklausti savęs — kaip atsitiko, kad vėl esame stiprūs patys savimi? Kas yra toji tautinio gyvybingumo jėga?

Ieškant atsakymo, mano mintis pirmiausiai nuklysta į praeitį. Galbūt istorijos vingiuose lietuviai sukaupė patyrimą, iš kurio dabar semiasi stiprybės? Visuomet žinojau, kad mes turime įdomią ir pamokančią praeitį, kad lietuviai yra stipri ir daug iškentėjusi tauta. Vien per vidurinįjį šio amžiaus dešimtmetį tremtyse ir pasaulinio karo audrose Lietuva neteko kas trečio savo gyventojų. Ir pačioje esmingiausioje praeities lietuvių galvosenos apraiškoje — mitologijoje — dažnai sutinkame kančios temą, kuri net galėtų būti vienu prasminių lietuviško mitų kodo raktų. Prisiminkime, kad magišką galią mūsų mitologijoje turi drabužis, perėjęs lino kančią, kurios net velnias negali iškęsti, nes jos negalima nutraukti, o tik žingsnis po žingsnio pereiti.

Galbūt tautos tvarumo šaknys — jos būde? A. Maceinos žodžiais, lietuviams būdingas melancholiškumas, susitelkimas savyje, pasidavimas likimui, saikingumas fantazijos ir intelekto veikime. Galbūt tai tiesa didelei daliai mūsų tautiečių, bet negalėčiau visiškai su tuo sutikti. Gilioje senovėje lie-

Priešais Maironio namą 1977 m. pastatytas skulpt. G. Jokūbonio paminklas Maironiui

tuvio galvosenoje dvi savybės buvo nusipelnusios giliausio pasmerkimo — mūsų karaliai mirties bausmę taikydavo tik bailiams ir išdavikams (tai liudytų už garbingą ir drąsų tautos būdą). Buvo ir kitų reikšmingų išimčių — prisiminkime ryžtingą ir karingą Vytenį, judrų ir temperamentingą Vytautą. Matant lietuvį tik melancholišką ir santūrų, Mindaugo ir Vytauto Lietuva lieka psichologiškai nepateisinta. Stiprią valstybę su gera vidine organizacija galėjo sukurti energingi, protingi žmonės. Žinoma, man galima prieštarauti — toji stipri valstybė po kelių šimtmečių suiro. Sutinku su tuo, mes nebuvo pakankamai vieningi, mums trūko politinės toliaregystės, ir už tai labai skaudžiai sumokėjome. Tačiau klystų tas, kuris po šios minties padėtų tašką svarstymams apie lietuvių būdą, apsigautų tie, kurie šioje regimybėje išvelgtų pabaigą. Po politinio nuosmukio, žalojančios baudžiosios tamsybės mūsų amžiaus pradžioje pasaulis išgirsta apie tai, kad caro vyriausybė panaikina keturiasdešimt metų trukusį spaudos draudimą. Tiksliau pasakius, buvo priversta panaikinti, nes ši priemonė nepasiteisino tautai, kurios nepriklausomas būdas buvo stipresnis už reakciją. Taigi atsargiai reikėtų vertinti lietuvišką pasidavimą likimui. Čia ir vėl prisiminiau man įstrigusią detalę iš mūsų mitų. Senovės lietuvių galvosenoje žmogaus dalios šeimininke buvusi deivė Laima. Su deivės sprendimu — skirti dalį ar ne — žmogus galėjo kovoti, ir tuo būdu Laima būdavo priversta ieškoti kitų variantų bendaliui žmogui (cituojau pagal A. Greimo knygą „Apie Dievus ir žmones“). Lietuvio būde rasime įvairių savybių derinį — tvirtumą pavojaus akivaizdoje ir kartu patiklumą klastos nešėjams, gražias mintis apie vienybę — ir tuo pačiu smulkių vaidų karaliją. Vienu neabejotinai galime didžiuotis — niekad nebuvo žiaurūs kitiems, po mūsų dangumi galėjo gyventi įvairiausių įsitikinimų žmonės.

Pamažu artėju prie atsakymo į anksčiau keltą klausimą apie tautinio atgimimo versmę. Vienintelį tikrą mūsų tautinio atgimimo pamatą matau sugebėjime įvairiausiomis sąlygomis išlaikyti tvirtą tautos dvasią. Šis gebėjimas yra daugiau, nei charakterio savybių derinys ar istorinių aplinkybių poveikis, jis egzistuoja nepriklausomai nuo jų, yra aukščiau jų. Jo galioje stebuklas, nepaklūstantis jokiems realybės dėsniams, kai po kančios ir praradimų vėl suspindi žmonių akys, tikėdamos laisvės viltimi. Tik dvasingas žmogus ir dvasinga tauta gali tarti — visos negandos yra laikinos ir bejėgės, jos gali bandyti pažeminti žmogų ar tautą, bet nesugeba sunaikinti jų dvasios. Šią minutę dauguma mūsų yra dėkingi Bažnyčiai, įskiepijusiai tikėjimą amžinomis ir svarbiausiomis vertybėmis. Ir žmogus, ir tauta prasideda nuo dvasingumo — svarbiausiojo matmens, kuriančiojo prado, — kurio netektis reiškia fizinę egzistenciją be prasmės ir tikslo, pasiduodant menkiausiems pavojams. Tikros, giluminės sėkmės ir progreso žmonija gali tikėtis visuose savo siekiuose, kuriuos veda dvasingumas, visa kita — materialinė nauda, išorinė galia ar pan. — tik laikinai sukuria iliuziją, kad tiesa yra jų pusėje.

Mūsų dvasia, kentėjusi, bet nesunaikinta, prabyla akimirksniu, pajutusi šviesą. Ir kai septynmečio mokinuko rankose pamatai rūpestingai laikomą trispalvę, supranti — tautos dvasia gyva, o tai yra svabiausia.

Tikiu, kad mano laišką supras kitoje pasaulio dalyje gyvenantys lietuviai. Mes turime skirtingus rūpesčius, skirtingus likimus, bet vieną Tėvynę. Ir tuomet nesvarbu, kur ir kuomet pasijunti lietuviu — klausydamas senolių raudų, susidurdamas su svetimo krašto papročiais ar prisimindamas vaikystę. Svarbu tik tai, kad tą minutę mus vienija tautos dvasia.

Vilnius, 1989.01.30

TIKĖJIMO AKIMIS ŽVELGIANT Į MUSŲ (I) TAUTOS KANČIAS

ONA MIKAILAITĖ

ŠAUKSMAS IŠ GILUMOS

Kančia užklumpa žmogų netikėtai. Susprogdina jo gražų gyvenimą ir gražias jo svajones, išmuša iš vėžių, užpuola nepasiruošusį it vagis tamsią naktį. Kančia mums visad yra nelauktas ir neprašytas svečias. Nežinom, kur ji mus nuves nė ko iš mūsų pareikalaus.

Kančioje, anot Maceinos, žmogus „pasiekia savo būties ribą“. Kančia išspaudžia iš žmogaus širdies gelmių visą jo būtį sukrečiantį šauksmą: KODĖL?! Savo knygoje *Jobo drama* Maceina kaip tik kalba apie šį kenčiančio žmogaus skundą:

„...žmogus ieško ko nors, kas galėtų jam atsakyti į jo egzistencijos klausimą. Jo žvilgis visų pirma užkliūva už šalia jo esančių žmonių... Bet tai yra tik pirmasis tarpsnis skundo kelyje. Skundas vyksta į atsakymą. Tuo tarpu jokia egzistencija atsakymo duoti negali, nes kiekviena yra pilna skundo ir kiekviena kelia tą patį klausimą... Kiekvienas skundas savo esme yra kreipimasis į anapus. Giliausia prasme žmogus skunčiasi Dievui“ (p. 110-111).

Sibiro maldyne tas kenčiančiųjų skundas išreikštas visu aštrumu:

„Mane Dievas užmiršo, maldų neišklauso. Už ką kenčiu? Nepavogiau, neužmušiau. Už ką mano vargai? Alkis, šaltis, kaulų gėla, panieka, stumdymas, nepatogumai, užmiršimai...“ (Antrojo kryžiaus kelio stotis).

Savo knygoje *Pėdos mirties zonoje* Elena Juciūtė savaip išreiškia tą patį skundą:

„Ir nieko daugiau nelieta pavergtajam, tik kartoti psalmės žodžius: ‘Iš gilumos šaukiuos į Tave, Viešpatie, išgirsk mano balsą...’ Mes alkstam ir trokštam teisybės,

kaip tuose aštuoniuose palaiminimuose, ir nebeturim vilties būti pasotinti! Mes norim būti žmonėmis, bet mus tikina, kad esame, gyvuliai! Mes norime ištverti iki galo, mes norim kovoti su piktu, bet mums draudžiama!“ (p. 487).

Taip, kančioje žmogus pasiekia savo būties ribą. Tuomet jis verste verčiamas arba kilti aukštyn, arba grimzti į bedugnę. Kitoje tos pačios knygos vietoje Juciūtė pasakoja štai tokį atsitikimą:

“Kartą Sibire, koncentracijos lageryje, viršininkas vieną lietuvę kalinę ėmė tikinti, kad jokio Dievo nėra, kad ji esanti kvaila, neišmanėlė, jeigu dar kokias viltis puoselėjanti. Toji lietuvė jam atsakė:

— Kodėl jūs man taip pasakojat? Ar jums gaila, kad aš dar gyva, kad iki šiol nepasikoriau? Ar galima būtų be tikėjimo, be vilties iškęsti šitokį gyvenimą dešimtmečiais?

Viršininkas susimąstęs nutilo” (p. 487).

Pasiekęs savo būties ribą, kenčiąs žmogus ieško prasmės. Jis nori kaip nors supaprastinti išgyvenamą kančią, jis nori iš jos, lyg iš kieto akmens, išspausti bent lašelį prasmės.

1989 m. Lietuvoje išleistoje nedidelėje knygelėje *Amžino įšalo žemėje* (iš kurios buvo skaitoma šių metų birželinių įvykių minėjimo metu) pirmą kartą nuo okupacijos pradžios išspausdinti Sibire kentėjusių atsiminimai. Šių metų *Kauno tiesos* kovo 16-tos d. numeryje buvo vienos gimnazistės rašinėlis, persakičius šiuos atsiminimus. Vilmos Balčiūnaitės žodžiais ir vėl aidi tas pats skundas, prasmės ieškojimas:

“Skaitai knygą ir stebiesi: kiek dvasinės tvirtybės šiuose žmonėse!.. Bandai suvokti, kodėl tautą ištiko toks tragiškas likimas. Už

ta? Kuo nusikalto tie ramūs, darbštūs Lietuvos žmonės?

Šiandien atvirai prisipažįstama, kad iš tėvų žemės buvo ištremta pati geriausioji tautos dalis, nuskintas pats gražiausias Lietuvos žiedas”.

Toje knygoje Antanina Garmutė, į Sibirą ištremta, būdama trylikos metų, savo išgyventą kančią aprašo ir daro tokią išvadą:

“Ir Sibiro didžiuojuosi. Sibiras — mūsų tautos tragedija. Ir garbė. Nes mes visi — ešelonų vaikai, Sibiro vergijos broliai ir sesės, išlikome žmonėmis. Mes buvome TEN, kur visi geriausieji. Mes patekome į genocido ATRANKĄ ir išlaikėme garbingiausiąjį egzaminą” (p. 92).

Vytautas Jakelaitis *Amžino įšalo žemėje* taip pat rašęs, savo straipsnį pavadino “Mokytojai ir mokiniai”. Ir jis, išėjęs kančios mokyklą, stengiasi suprasti, kas ir kaip buvo išmokta.

“Kas galėjo pamanyti, kad ta ‘vargo mokykla’ vėl pasikartos, tiktai nepalyginamai sunkesnėmis sąlygomis, toli nuo gimtosios Lietuvos, ištremtųjų šiaurėje... Tenai nebuvo nei klasių patalpų, nei perkėlimo iš klasės į klasę, bet ten buvo patys svarbiausieji dalykai žemėje — mokytojai ir mokiniai, o tai yra bet kurios pažangos svarbiausioji sąlyga. Be gerų mokytojų, be gerų mokinių žmonija nebūtų padariusi jokios pažangos... Ten viskas buvo kitaip, ir kasdienis gyvybės ir mirties klausimas, grumtynės su savimi ir su žiauria tikrove už galimybę išlikti. Ir ne bet kuo išlikti, o pirmiausia — padoriu žmogum, su viltimi namo, į Lietuvą sugrįžti. Silpnesni čia greitai pražūdavo, išliko stipriausi arba tie, kurie tikėjo į ką, kuriems kas nors padėjo...” (p. 188).

BAUSMĖ AR BANDYMAS?

Ne vieną mūsų kankina klausimas: už ką Dievas baudė savo tautą? Juk Lietuva — katalikiškas kraštas. Kuo mes buvome blogesni už kitus, kad mus ištiko tokia baisi nelaimė?

Sibiro maldynas mums duoda bent dalinį atsakymą. Čia užrašyta daug maldų, kurios atskleidžia nuostabią dvasinę įžvalgą. Pavyzdžiui, štai kokia malda sukurta, ruošiantis priimti šv. Komuniją — ir tai gal tik dvasiniu būdu, ne tikrais duonos ir vyno pavidalais.

“Kai siela verkia, kai širdis liūdesy merdi, kai visa mano būtybė nuovargy virpa, Jėzau, maldauju, ateiki. Ateik, o ateiki, Ramintojau, Gaivintojau! Kalbėki, ką nori pasakyti per šiuos žmones, tomis sąlygomis, tuo laikotarpiu. *Jėzau, maldauju, sutrumpink tą bandymų laiką mums, manims ir mano išvargusiai Tautai*” (p. 24, pabraukimas mano).

Šie žodžiai parašyti pačiu siaubingiausiu metu Stalino įsakytų išvežimų aukų. Ateities leidykla išleido pirmąjį Sibiro maldaknygę 1959 m., lygiai prieš 30 metų. Ar mes įsimastėm ir supratom tai, kas čia paskyta? Įsidėmėtina, kad kalbama ne apie *bausmę*, bet apie *bandymą*. Ta mintis kartojasi vėl ir vėl. Kalėdų maldoje prašoma:

“Sutrinta širdimi maldauju, sutrumpink mūsų bandymo dienas. Jei reikia aukos, imki ją iš manęs, tik duoki man kankinių drąsos ir ištvermės” (p. 48).

Ir į aną pradžioje šio rašinio cituotą kenčiančio žmogaus skundą Dievui Sibiro maldyno autorės kviečia kenčiantį žmogų pažvelgti į kenčiantį Kristų, kuris jam prabyla Šv. Rašto žodžiais:

“Visi, kurie einate keliu, sustokite ir pažiūrėkite, ar yra skausmas, kaip mano?” (antrojo Kryžiaus kelio stotis).

Tik pažvelgęs į kenčiantį Kristų, žmogus gali atsiliepti:

“Jėzau, ką nori pasakyti šituo vargu? Duok man gerai suprasti visą Tavo norą visose sąlygose” (ten pat).

Kančios giliausia prasmė nušvinta tiktai Kristaus kryžiaus šešėlyje. Žvilgsnis į Nukryžiuotąjį, į nekaltai kenčiantį Kristų — tai pažvelgimas tikėjimo akimis į begalines kančios gėlmes...

Maironio namas, kuriame poetas gyveno 1910-1932 m. Dabar Rotušės a. 13. Nuo 1936-jų čia įkurtas muziejus: iš pradžių tik Maironio butas, vėliau išaugęs iki respublikinio literatūros muziejaus

1948 m. rudenį poetas ir lietuvių literatūros dėstytojas Antanas Miškinis buvo nuteistas 25 metams Sibiro už aktyvų dalyvavimą ir vadovaujančias pareigas lietuvių pogrindžio veikloje. Žinome, kad ne tik 1940, 1941, 1944, bet ir 1948 metais įvyko masiniai išvežimai. Miškinis, tuo metu būdamas 43 metų amžiaus, paskirtas į Mordovijos mirtininkų lagerį. Ten išbuvo 8 metus ir ten sukūrė ciklą eilėraščių, pavadintų PSALMĖS. Tos psalmės, jo įnašas į tautos kančių metraščių — surašytos ant cemento maišelio skiaučių. Jos pirmą sykį išspausdintos Lietuvoje 1989 m. *Pergalės* 1-me numeryje. Tame žurnale buvo 8 Miškinio laišakai broliui iš Sibiro ir didelis pluoštas jo

draugų atsiminimų iš kalėjimo laikų. Miškinis mirė 1983 metais, tad penkmečio proga buvo suruošta akademija. Draugai jį apibūdino kaip reto gerumo žmogų.

Įvadą į Psalmes parašė Vytautas Kubilius, jas įvertindamas kaip poeto kūrybos viršūnę (nepriklausomoje Lietuvoje jis buvo išleidęs 3 eilėraščių rinkinius). Psalmėse poetas išlieja savo ir tautos kenčiančiųjų skausmą, bet drauge ir tikėjimą, ir viltį. Lageryje Miškinis pajuto tikrąsias vertybes. Lyg pranašas, lyg balsas šaukiąs Sibiro dykumoje, jis kalba kad pasaulis be Dievo pats savo paskirties nebesuvokiąs. Vienas jautrausių ciklo eilėraščių ir poeto asmenišką CREDO yra „Regėjimas”.

Regėjimas

Regiu — ant kryžiaus taip aukštai pakibęs,
Tu, Išganytojas, kančioj tylus.
Atsižadu ir keršto, ir puikybės,
Atsižadu šetono išmisly.

Mačiau, trėmimuos klykia kūdikėliai,
Tuo džiūgauja per prievartą minia...
Tai šito melo niekaip nepakėliau —
Kovon išstojau nuoga krūtine.

Aš mažas, menkas, smulkus, kaip dulkelė.
Akis pakelt man į Tave drovu.
Bet išvedei mane ant didžio kelio
Ir parklupdei tarp įnirčio kovų.

Ir man derėtų kankinio vainikas,
Jei ant galvos uždėtum Tu Patsai.
Mane lyg nejučiom smakai apniko —
Staiga — nepasiruošusį visai...

Tačiau aš jau daugiau nepikžodžiausiu...
Ir taip jau būčiau žuvęs, jei ne Tu.
Tu man paguoda ir viltis didžiausia
Šituo sunkiausių bandymų metu.

Parpuolu alpdamas po Tavo kojų,
Ir balsas mano girdimas danguos.
Su džiaugsmo ašarom karštom dėkoju,
Kad ateini rūsin mane paguost.

Tu ateini per storas mūro sienas,
Sargybas apginkluotas ir grotas.
Man atneši žvaigždėtą mėnesieną
Ir klausinėji— “Kurgi tu? Ar tas?”

Aš - tas. Tu -Išganytojas, Tave pažįstu —
Gyvenimas Tu, kelias ir tiesa.
Ir mano rūsis žvaigždėmis pražysta,
Ir liejasi ramybė ir šviesa.

Tu man barstai žodžius, gražius kaip žiedas:
“Ko tu bijai? Aš su tavim kartu”.
Ir pašnibždom kamputy psalmes giedu,
Ir klausosi kalėjimas kurtus...

MEDJUGORJĖS DOVANOS

ALDONA AISTIENĖ

Šių metų gegužės pabaigoje antrą kartą lietuvių grupė, vadovaujama kun. K. Trimako, nuvyko į Medjugorje. Apgyvendino mus dviejuose viešbutėliuose. Pereitais metais buvome laimingesni — apsistojome vietinių gyventojų-kroatų namuose ir turėjome progos su jais arčiau pabendrauti. Jau pačią pirmą dieną galėjai pajusti, kad tai visai kitokie žmonės: ramūs, natūralūs, paprasti, nieko dirbtinio, nieko paviršutiniško, kažkas absoliučiai tikro. Jų sąžiningumas taip pat stebina. Jau šįmet užėjau į mažutę užkandinę Apsireiškimo kalno papėdėjį, pavargus, sušilus prašau duonos ir vandens ir klausiu, kiek tai atsieis. Jauna moteris pažiūri į mane, paduoda ir sako: “Nieko”. “Betgi duona”, — sakau nustebus. Ji vos pastebimai šypteli ir pakartoja tą patį. Jos tamsios akys tokios geros.

Kitą kartą su keliom bendrakeleivėm sėdome į taksį prie savo viešbutėlio. Kai išlipome prie bažnyčios, apsižiūrėjau, kad megztinį buvau palikus mašinoje. Megztinio nebūtų gaila, bet vakarai čia gana vėsūs, tad teks padrebėti. Vėliau kažkas rado jį užmestą ant viešbutėlio tvoros kuolo. Čia prisimena Marijos žodžiai: “Pirmiausia pradėkit mylėti savo šeimą, kiekvieną parapiją, ir tada galėsit mylėti ir priimti visus tuos, kurie čia atvyksta”.

Parapinėje Šv. Jokūbo bažnyčioje dar nuostabiau. Prieš penkerius metus Lietuvoje mačiau kai kuriuos žmones be galo nuoširdžiai, bet drauge ir su kažkokiu rūpesčiu bei skausmu, meldžiantis. O čia kroatų malda, kaip ir jie patys, nuoširdi, rami, plaukianti iš širdies gilumos. Jų balsai giedojimo metu sodrūs, atviri, bet nerėksmingi. Nėra čia jokių sentimentų, jokių rankų kilnojimų, nieko paviršutiniško. Neabejotinai jie pakluso Marijos žodžiams:

“Kviečiu jus į nuoširdžią maldą — į maldą iš širdies, kad kiekviena jūsų malda būtų susitikimas su Dievu”. Tokioje nuoširdume ir tikrumo atmosferoje nebuvo sunku melstis su jais tris valandas iš eilės.

Pereitais metais paskutinį vakarą prieš išvažiuojant pasilikau bažnyčioje iki paties galo. Po rožinio ir mišių, maždaug pusė žmonių išėjus, o likusiems suklaupus, pranciškonas Slavko Barbaric meldžiasi penkiomis kalbomis, jų tarpe ir angliškai, prašydamas dvasinės sveikatos. Jo balsas tylus, plaukias iš pačių sielos gelmių. Jo malda — be galo intymi kalba su pačiu Jėzumi. Bažnyčioje visiškai tylu. “Jėzau, tu atėjai pas nusidėjėlius ir ligonius. Ateinu pas tave ir prašau: pagydyk mane... pagydyk pačias giliausias mano dvasios žaizdas... išvalyk mano sąsąmonę... padaryk, kad mano siela būtų švari ir tau atvira... Dėkoju tau, Jėzau, dėkoju už tavo begalinę meilę...”

Panašiai jis meldžiasi apie 15 minučių (gal ir ilgiau). Po maldos dar gilesniu, dar ramesniu balsu gieda labai paprasta melodija “Aleliuja, aleliuja, aleliuja”. Žmonės gieda su juo. Maldos metu klupau vidury bažnyčios, kiekvienas žodis sunkiasi į mane. Ašaros nesulaikomai upeliais plaukia per veidus, o su jomis ir seniai, seniai užgniauztas ir nežinia į kokius sąmonės ir sąsąmonės kampus nugrūstas skausmas. Su “Aleliuja” iš pačių širdies gelmių veržiasi dėkingumas — be žodžių, be jokio išviršinio ženklo. Tada ateina ramybė. Ramybė, kurios pasaulis negali duoti. Ramybė, kurios už nieką pasaulyje neatiduotum. Daiktai, šios žemės reikalai tampa tokie smulkūs ir nereikšmingi.

Ne vieno jau yra pastebėta, kad beveik aštuonerius metus trunkančius Marijos apsireiškimus reikia suprasti kaip jos mokyklą. Ir tikrai, pasiskaičius jos žodžius chronologiškai, aiškiai matosi, kaip ji, žingsnelis po žingsnelio, dažnai kartodama tą patį, kad jos vaikai (mes — žmonės)

geriau įsimintų, veda žmogų į gilesnį ryšį su savimi, ragindama; “Mylėdami pašvęskite man savo gyvenimą, kad galėčiau mylėdama jums vadovauti”, o per savo Nekalčiausią Širdį veda ir į gilesnį ryšį su Dievu.

Šios mokyklos traukiama ir atvykau čia antrą kartą, tartum į antrą pamoką, kai tuo tarpu vietiniai kroatai jau aštuntoj klasėj. Jaučiu savo paviršutiniškumą, tad meldžiuosi bažnyčioj, Apsireiškimo, Kryžiaus kalnuose, ieškodama, kaip atsiverti ir atsiduoti Dievui visiškai, taip kaip Marija ragina ir moko, bet nesiseka. Girdžiu žmones kalbant apie saulės stebuklus, kad į ją, nors ir šviesią, galima žiūrėti plikomis akimis, apie moters pavidalo šviesos siluetą Kryžiaus kalne. Mane apima smalsumas, tad vieną dieną rožinio metu tarp 6-7 valandos vakaro pasilieku sėdėti ant suolo prie vakarinės bažnyčios sienos. Ten visados daug žmonių, nes visi viduje netelpa. Kalbu rožinį su visais, kunigo vedantis balsas aiškiai girdėti per į lauką išvestus garsiakalbius, stengiuosi susikaupti, įsigilinti į Paslaptis, tačiau retkarčiais dirsteliu per žalius akinius saulės link: — ar nepamatysiu ką nuostabaus... Tačiau saulė šviečia, kaip švietus, dažnai ištįsusių vakaro debesų pridengiama ir ramiai svirdama į tolimų kalnų horizontą. Mišių metu (7-8 v.v.) atidaromos šoninės bažnyčios durys, nes viduje karšta ir tvanku, ir aš su gerokai neramia sąžine įsigrūdu vidun. Nejaugi mano tikėjimas iš tikrųjų toks silpnas?

Sekantį vakarą aš ir vėl prie tos pačios sienos, ir vėl žvilgčioju į saulę. Šiandien dangus labiau apsiniaukęs, ir saulė rečiau pasirodo pro debesų tarpus. Skausmingosios rožinio dalies metu kunigas praneša, kad Madona apsireiškia regėtojams. Nuleidžiu galvą, akis, susikaupiu — ir nė nepasijuntu, kaip akys ir vėl pakyla, — bet saulė už debesų... ir mane suima tokia gėda! Pasibaigus rožiniui, nelaukiu šoninių durų atidarymo, bet per didžiąsias bažnyčios

Maironio butas. Žalioji svetainė. Nuo sienos žvelgia Maironio ir sesers Marcelės portretai, nutapyti dail. A. Janulaitienės

duris įsiskverbti vidun. Čia ankšta ir tvanku, ir man taip liūdna. Prasideda mišios. Kyrie eleison... — atleisk man, Viešpatie. Atleisk man mano menką tikėjimą. Atleisk, kad laikiu ženklų ir stebuklų. Ne, daugiau nesėdėsiu pamaldų metu prie vakarinės sienos.

Šeštadienis. Tik dvi dienos beliko prieš išvažiavimą. Kaip paprastai, gerokai prieš valandą nueinu į vakarines pamaldas. Žmonių jau pilna bažnyčia, ir vietos atsisėsti nebėra. Bekalbant skausmingąją rožinio dalį, kunigas praneša Marijos apsireiškimą. Bažnyčioje absoliuti ir pagarbi tylą. Po kiek laiko kunigas tęsia rožinio maldą. Aš klupau maždaug per vidurį šoninės navos ir žiūriu per žmonių galvas į Marijos statulą, kurios tik sudėtas rankas, veidą ir nuleistas akis tematau. Stengiuosi iš širdies atsakinėti “Šventoji Marija”... ir jaučiu, kad maldos metu mano “aš” pradeda tirpti ir nykti be jokių mano pastangų: kad toji “aš” darosi

visiškai nesvarbi. Širdyje ir sieloje veriasi kažkokia lig šiolei nepatirta erdvė, į kurią pradeda sruventi ir pripildyti dar niekad nepajusta Palaima.

Ave, ave, ave Maria!

Jau keletą kartų esame rašę apie Marijos apsireiškimus mažame Jugoslavijos bažnytkaimyje Medjugorje. Vieni tais apsireiškimais tiki, kiti ne. Yra sudaryta bažnytinė komisija tuos reiškinius tirti. Apie šiuos apsireiškimus Bažnyčia dar nėra tarusi savo žodžio. Kad skaitytojams būtų aiškiau, kaip Bažnyčia žiūri į privačius apsireiškimus, perspausdiname atsakymus į šios rūšies klausimus, kurie buvo išspausdinti leidinyje „Židiny“, Nr. 13. „Židinio“ adresas: R. ir S. Kunstmanai, 8000 Tapper Pl., Dyer, IN 46311 arba Kun. K. Trimakas, 2830 Denton Ct., Westchester, IL 60154.

Redakcija

Bažnyčia turi viską, ko reikia išganymui: Kristaus Evangeliją, sakramentus, visą Dievo Apreiškimą. Tad ko čia ieškoti kitų apreikimų, tarsi Kristaus Apreiškimo ir Bažnyčios nepakaktų?

Didžioji šių laikų ironija yra ši: Bažnyčia turi viską, ko reikia, tik trūksta žmonių, kurie visa širdimi norėtų Dievo ir visko, ko Kristus per Bažnyčią teikia. Žmonių daugėja, o bažnyčios tuštėja — net tariamai krikščioniškuose kraštuose. Senojo Testamento ir Bažnyčios istorija rodo, kad krizėje Dievas atsilanko — kai kada išganymui pagalbiniais apsireiškimais, kurių tikslas vesti žmones į Kristaus apreikštą išganyimo kelią.

Tad koks Bažnyčios nusistatymas apsireiškimų atžvilgiu?

Bažnyčia į antgamtiškai atrodančius įvykius žiūri rūpestingai: juos tiria ir, žmogiškai natūraliai neišaiškinamus, žmogišku liudijimu paremtais, antgamtiškais skelbia bei kaipo tokius puoselėja. Šių laikų

popiežiai, Pijus XII, Paulius VI ir Jonas Paulius II, savo pavyzdžiu parodė, kaip į Marijos apsireiškimus atsiliepti: skelbė apie Liurdą ir Fatimą, lankė tas vietas ir pakartotinai vykdė Apsireiškusiosios norus — paaukojo save ir pasaulį Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai.

Ar yra būtina tikėti į Bažnyčios patvirtintus apsireiškimus, sakykim, Fatimoj?

Sielai išganyti būtina tikėti į Kristaus apreikštas ir Bažnyčios, kaip tokias, skelbiamas tiesas — dogmas. Bažnyčios patvirtinti apsireiškimai tokioms tiesoms nepriklauso. Tad į juos nėra būtina tikėti sielai išganyti. Tačiau krizės metu į išganyimą kreipią apsireiškimai, kaip Fatimoj, gali būti labai svarbūs ir juos bloga valia atmesti gali būti pavojinga.

Ar galima tikėti į daugelio antgamtiniais laikomus, bet Bažnyčios dar nepatvirtintus Marijos apsireiškimus, kaip pvz., Medjugorje?

Bažnyčia draudžia tik tokius atvejus, kurie kelia pavojų sieloms dėl savo klaidų tikėjimui ar moralei. Medjugorjės įvykiai tęsiasi jau 8 metus: jokio pavojaus sieloms nerasta. Priešingai, pastebimi geri vaisiai: atsivertimai, išpažintys (šimtai tūkstančių kasmet), komunijos (milijonai kasmet), pasikeitę gyvenimai.

Antra, paliekant hierarchinei Bažnyčiai galutinį sprendimą, kurio galutinai bus klausoma, tikintieji gali turėti asmeninį įsitikinimą, kad įvykiai yra antgamtiniai. Pirmieji teologai, kaip Rene Laurentin, Hans Urs von Balthasar, Jugoslavijos Katalikų Bažnyčios primas kardinolas Kuharič ir kiti žymūs hierarchai yra viešai išreiškę savo asmeninį įsitikinimą Švč. Marijos pasirodymais Medjugorje. Remiantis šiais autoritetais bei kitais faktais (pvz., suminėtais „Aš kviečiu jus“ knygos įvade), galima asmeniškai įsitikinti Medjugorjės įvykių antgamtiškumu, bet galutinai pripažįstant Bažnyčios sprendimą, kada bus paskelbtas.

Trečia, kai klaidų nerandama, tikintieji

IŠGANYMO DOVANA

CHIARA LUBICH

“Kristus mus išvadavo, kad būtume laisvi” (Gal 5, 1)

Retkarčiais šv. Paulių vis pasiekdavo žinios apie nuklystančius asmenis ar grupes iš kurios nors jo įsteigtos bendruomenės. Galima įsivaizduoti, kaip skausmingos buvo tokios žinios apaštalui. Taip buvo atsitikę ir galatams, kuriems šv. Paulius rašė šį laišką. Kai jis, pas juos pabuvojęs, išvyko, jie leidosi būti paveikiami netikrų mokytojų, apleisdami Evangeliją, kurią jis jiems skelbė.

Šv. Paulius, stengdamasis grąžinti juos į tikrąjį tikėjimą, įspėjo saugotis pavojingų klaidų, kartu primindamas ypatingas malones, kurias gavo, kai jis buvo juos apsilankęs.

Šv. Paulius jiems priminė, kad išganymas nepasiekiamas kažkokiomis žmogiškomis pastangomis, priemonėmis ar prsimanymais, kaip tie klaidingi mokytojai skelbė. Jis gaunamas tik per Jėzų, kaip jo Dvasios dovana, kurią jis mums pelnė, mirdamas ant kryžiaus. Tai yra Jėzus, kuris iš meilės transformuoja ir daro mus naujais žmonėmis. Jis padarė mus galinčius statyti naują pasaulį, kuriam jis pats davė pradžią. Jėzus mus išlaisvino iš blogio, nuodėmės, maištingų ir aistringų tendencijų. Išlaisvinti jaučiame vidinę laisvę, neapsakomą ramybę

laisvai gali įvykių vietovę lankyti ir išreikšti pamaldumą. Gyvas ir teigiamas tikinčiųjų atsiliepimas (sensus fidelium) yra ir akstinas, ir argumentas įvykius laikyti autentiškais: jis daug lėmė Liurdo ir kitiems apsireiškimams patvirtinti. Tikinčiųjų teigiamas atsiliepimas ir geri vaisiai Medjugorje, atrodo, prašoka bet kurių kitų apreiškimų vaisius.

ir džiaugsmą, kurie padeda mums laikytis prieš pasaulio visokį darymą ir leidžia net dabar patirti skoningumą dangumi, kurį gauname per Jėzų.

Mes negalime vertinti išganymo lengvabūdiškai ar paviršutiniškai. Juk tai nepaprastai brangi dovana, kurią mums pelnė Jėzus. Nors toji dovana mums ateina iš jo, bet, ar būsime išganyti, tai priklauso nuo mūsų asmeniško įsipareigojimo. Įsipareigojimas reikalauja iš mūsų ištikimybės Jėzui, jo žodžiams, kad toji jo dovana nebūtų mums veltui duota.

Turime būti ištikimi ypač gundymų ir bandymų valandomis, kai Viešpats leidžia, kad galėtumėm augti dvasiškai. Savo pastangose išganymo kelyje turime būti nusižeminę ir tvirtai pasiryžę po kiekvieno nupuolimo ar klaidos, nesvarbu kaip didelė ar maža ji bebūtų, visuomet pradėti iš naujo.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Visai aišku, kad to mąstymo tikslas yra padėti mums geriau suprasti neįkainojamą išganymo dovaną, kurią mums pelnė Jėzus. Tas mąstymas mus skatina šią dovaną saugoti ir puoselėti.

Mus taip pat gali aplankyti sunkenybių valandos, tamsos ir netikrumo valandos, kada galime būti gundomi grįžti į buvusį gyvenimo būdą, į klaidingą pasaulišką laisvę. Tokiose aplinkose, mylėdami Jėzų ir būdami jam ištikimi, mes turime kovoti visomis jėgomis. Mums reikia prisiminti ir vykdyti Jėzaus mokymą, kaip pasitikti tokias aplinkybes. Jei taip darysime, pajusime tikrą laisvę, viltį ir džiaugsmą ir galėsime pasiryžti visuomet tuo būdu veikti. Net jei pasiliovę gundymai grįžtų, patirtos pergalės mus padrąsins visuomet vėl daryti tai, ko Dievas nori.

Jei Dievas leis sukenybėms mus varginti, jos negalės nuslopinti mūsų ryžtingumo. Priešingai, pastebėsime, kad prieš tai turėti bandymai mus tik sustiprino krikščioniškame gyvenime.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

TEIZMO IR ATEIZMO SANKIRTIS

ALEKSANDRAS MAURAGIS

Kai tikime Dievą Kūrėją, tai negalime netikėti, kad jo kūryba turi tikslą, o žmogaus gyvenimas — prasmę. Iš savo patirties žinome, kad kiekvienas darbas, kiekviena kūryba turi savo tikslą ir prasmę. Tai yra savaime suprantama. Kodėl nemirtingas Dievas turėtų kurti mirtingą visatą, mirtingą žmogų? Juk tai būtų neišmintingas žaidimas. Kas Dievo yra sukurta, tai yra išmintinga ir amžina, o kas yra sukurta gamtos ar žmogaus — yra laikina. Tiek gamtos, tiek žmogaus sukurti daiktai evoliucionuoja, keičiasi ir miršta. Žmogus, būdamas sąmoningas ir protingas Dievo kūrinys, ieško savo gyvenimo prasmės ir tikslo, nuolat klausdamas: kodėl gyvenu, koks mano gyvenimo tikslas, kokia prasmė? Deja, nei protas, nei mokslas į tuos klausimus negali atsakyti.

Be abejo, yra žmonių, kurie tiki, kad ateis laikas, kai mokslas pasieks tokį laipsnį, kad nebels jokių klausimų, į kuriuos protas negalėtų atsakyti. Bet tai yra kitos rūšies utopija, kurią vadiname ateizmu. Mokslas ir protas turi savo dimensijas, iš kurių negali išeiti.

Nežiūrint, kiek mokslininkai atskleistų tiesų, universas pasiliks paslaptis ne tik savo didybėmis ir mažybėmis, bet ir paprastu klausimu — kodėl egzistuoja universas, koks jo tikslas, kodėl gyvena žmogus, kokia jo gyvenimo prasmė? Kas į tuos klausimus gali atsakyti, o jie žmogui yra pirmos eilės klausimai. Mokslininkas niekuomet neklausia kodėl, bet klausia kaip, kaip visa tai atsitiko. Todėl jis ir nežino, kodėl kas egzistuoja. Išdidus žmogus, žinoma, su tuo negali sutikti, nes jau ir tokio klausimo kėlimas verčia galvoti, kad tu į tai negali atsakyti tik dėl to, kad esi kūrinys, o ne kūrėjas savo būties prasme ir tikslo

atžvilgiu. Prisipažinti, kad žmogus yra kūrinys, kad pasaulis taip pat yra kūrinys, o ne fenomenas, išsivystęs pats iš savęs, kaip modernioji filosofija įrodinėja. O jeigu kūrinys, tai jis ir negali tų klausimų suprasti, nes tik Kūrėjas gali į juos atsakyti. Tačiau ateistai negali to priimti, todėl jie imasi įrodinėti, kad pats klausimas “kodėl” yra beprasmis. Geras pavyzdys čia gali būti Vienos universiteto filosofijos profesoriaus Moritz Schlick straipsnis “Unanswerable Questions” (Neatsakomi klausimai), žiūr. “A Modern Introduction to Philosophy”, 3rd Edition by Paul Edwards and Arthur Pap, p. 791. Ten jis įrodinėja tokių klausimų beprasmiškumą ir šiam reikalui paaiškinti kelia tokius klausimus: ką Platonas veikė 8 val. ryto savo 50 m. gimtadienį? Kiek svėrė Homeras, rašydamas pirmąją Iliados eilutę? Pirmu žvilgsniu matome, kad tokie klausimai yra absurdiški. Jie nieko bendro neturi su klausimu, dėl ko pasaulis ir žmogus egzistuoja. O jis tuos klausimus kelia lygia-grečiai, tartum čia būtų galima rasti analogiją.

Žinoma, galima kelti įvairių klausimų, kuriems formaliai, rodos, nieko negalima prikišti, bet materialinė tų klausimų esmė yra absurdiška, nes nėra empirinių galimybių juos patikrinti. Autorius iš to daro išvadą, kad ir klausimas, kodėl žmogus gyvena, esąs beprasmis, kaip ir jo minėtijs klausimai apie Platoną ir Homerą. Kitaip sakant, mokslo keliu nėra galimybės tų klausimų tikrumą patikrinti, nes “Thus a question which is unanswerable in principle can have no meaning” (Klausimas, į kurį iš principo nėra galima atsakyti, yra beprasmis).

Daug plačiau ir išsamiau šį klausimą nagrinėja šio veikalo redaktorius Paul Edwards straipsnyje “Why?” — Kodėl? (t.p., p. 796). Straipsnį jis pradeda vokiečių filosofo Heideggerio pastaba: “Why is there something rather than nothing? The fundamental question of metaphysics; with this

question philosophy began and with this question it will end, provided that it ends in greatness and not in an impotent decline” (Kodėl yra čia daugiau kaip niekas? Fundamentalinis metafizikos klausimas; su šiuo klausimu filosofija prasidėjo ir su juo užsibaigs, aprūpindama ją didinga pabaiga, o ne bejėgiu dekadansu. *Laisvas vertimas*. A.M.). Iš tikrųjų, jeigu šitas klausimas — kodėl žmogus gyvena — yra beprasmis, tada ne tik filosofija, bet ir žmogaus gyvenimas pasidaro beprasmis. Suprantama, kad ateistai ir siekia tai įrodyti. Jie klausia: “Kodėl Dievas geriau negu niekas?” Iš to galima suprasti, kaip toli stovi ateizmas nuo realybės. Visi amžiai, visos rasės, visos kultūros, visa istorija liudija apie tikėjimą Dievu, kaip suprantamą ir neginčijamą dalyką, o mūsų laikų ateistinė filosofija įrodinėja, kad visa tai yra niekis — beprasmybė. Tai nykstančios kultūros dekadansas.

Kad mokslas negali atsakyti į klausimą, kodėl žmogus gyvena, kodėl universas egzistuoja, tai lengvai suprantama kiekvienam paprastam žmogui, bet tai nieko bendra neturi su beprasmybe. Dievas ateina pas žmogų kitu keliu — per apreiškimą ir tikėjimą. Kodėl Dievas neateina pas žmogų per protą, per žinojimą, o per tikėjimą, tai čia yra kitas klausimas, į kurį galima atsakyti gilesniu realybės pažinimu, o ne tuščiu filosofavimu. Kas vaikščioja debesimis, tas į žemę nežiūri.

Tai yra abejojantiems ir žmonėms be Dievo išpėjimas, kaip ateistiniai mokslai suklaidina naivius skaitytojus, atitraukdami nuo Dievo, nuo tikėjimo. Pati realybė parodo mūsų mokslo ir proto ribotumą. Mes esame Kūrėjo tvariniai, tad iš kur galėtume žinoti Tvėrėjo mintį, jeigu jis pats nebūtų jos mums apreiškęs? Tikėjimas papildo tai, ko mokslas ir protas negali žinoti. Tad ateizmas yra ne tik religijos, bet ir kultūros griovėjas, nes jam viskas, ir žmogus, ir pasaulis, netenka prasmės.

AR NE PER DAUG?

KUN. JONAS

Ne kartą stebėjaisi ir galvojau, kodėl nemaža katalikų, ne tik senučių moterėlių, bet ir jaunųjų, vaikinų ir mergaičių, studentų ir studentų, kasdien dalyvauja šv. mišių aukoje. Ar karšta, ar šalta, ar lietus pliaupia, ar pūga siaučia, jie kas mielą rytėlį traukia net į ankstyvasias mišias — 7-tą valandą ar net ir anksčiau. Kodėl? Ar tai ne per daug? Ar nepakanka sekmadienio mišių?

Kartą ėmiau vaikštinėti šaligatviu prie bažnyčios durų ir, sustabdęs vieną kitą einantį bažnyčion, pasiteiravau: “kodėl jūs kiekvieną rytą einate į bažnyčią?” Visi, nesivaržydami ir nė kiek nepykdami už tokį klausimą, tartum brovimąsi į sielos reikalus, maloniai ir atvirai pasisakė.

Pirmieji du: keliolikmetis vaikinukas ir viduramžė moteris. Abu sutiko: “Man patinka pradėti dieną su Dievu”. Gražiai šyptelėjo, nupurtė vandens lašus nuo skėčio ir įsmuko bažnyčion, norėdami dar suspėti nors į paskutines dvi prieš mišias kalbamas rožinio paslaptis.

Po jų prisiartino gražus tamsiaplaukis vyras, gal kokių 30 metų. Jis man atsakė: “Šiandien mano laisva diena. Tai vienintelė diena, kai galiu savaitės viduryje ateiti į bažnyčią. Man tai labai patinka. Juk čia yra Dievas — Kristus. Žinai, kai priimu Dievą Komunijoje, galiu maloniai, linksmai pasisveikinti su žmonėmis. Jeigu į bažnyčią ateinu surūgęs, piktai nusiteikęs, tai išeinu nešinas meile, kuria paskui dalinuos su kitais”.

Iš seno automobilio išlipa viduramžė moteris. Ji atsako: “Koks juokingas klausimas!” Ir nusijuokia: “Kaip gali kas pradėti dieną be mišių? Man jos yra tartum rytmečio dušas. Jei to nepadarau, tai visą dieną jaučiu, kad mano diena buvo tuščia, kad nieko gero nenuveikiau”.

Maironio buto interjeras: neobarokinių formų krosnis

Kita, gal kokios 50 metų moteris, išgirdus mano klausimą, sulėtina žingsnį ir sako: “Be kasdinių mišių negalėčiau užauginti septynių vaikų”. Ir pūškuodama lipa laiptais bažnyčion.

Artinosi palengvėle, lazdele pasiramščiudama, senutė našlė. Ji po vyro mirties jau 11 metų ištikimai kas dieną dalyvauja mišių aukoje, nepaisydama jokių oro atmainų. “Pradėjau, — sako, — ieškodama suraminimo, kad kas nors numalšintų širdies skausmą, kad užpildytų vienatvę. Kas-

dieninės mišios pamažu man tapo džiaugsmo bei ramybės šaltinis”. Labai retai per tuos 11 metų ji apleido kasdienes mišias.

Štai 45 metų Liucilė. Komuniją ji priima kasdien, skubėdama atidaryti vaikų darželio duris. “Dabartiniame gyvenime noriu duoti Dievui ką nors tobulo. Jau esu davusi gana daug pusiau apkepusių gabaliukų, visokių liekanų nuo savo gyvenimo stalo. Dabar noriu jam duoti ką turiu geriausio, todėl einu į bažnyčią kas rytą. Noriu duoti Dievui jo paties Sūnų. Tai patenkintos meilės dovana. Džiaugiuosi, tai galėdama duoti kiekvieną dieną”.

Bestebėdamas kasdieninių mišių lankytojus ir su jais besišnekučiuodamas, susidariau įspūdį, kad visus juos labiausiai traukia Eucharistija, t.y. Jėzus Švenč. Sakramente. Atrodo, kad jie kažkaip kitaip išgyvena Šv. Komuniją, negu mes, rečiau ją priimantieji. Jie yra pamilę čia slypintį Dievą, kuris jiems tampa toks artimas. Jie jaučia kažkokį stiprų Komunijos alkį. Kaip kitiems reikia kas rytą sviestu apteptos duonos ir kiaušininės su lašinukais, taip jiems reikia to dieviško maisto.

Naujosios Zelandijos poetas Jokūbas K. Baxter, keliaudamas po Indiją, pastebėjo prie skurdžių bažnytelių valandų valandas klūpančias suvargusias moterėles, paskendusias tyloje Švenčiausiojo adoracijoje. Jis taip tuo susižavėjo, kad ėmė labiau domėtis katalikų tikėjimu. Vėliau tapo katalikas ir tikrai įsimylėjo Kristų Komunijoje. Jis rašė: “Kur mano širdis, ten atsidūrė ir mano galva. Kadangi Katalikų Bažnyčia yra vienintelė Švenč. Sakramento saugotoja ir dalytoja, tai aš turėjau į ją įsijungti”. Ankstyvaisiais atsivertimo metais tas poetas dažnai klūpėdavo prie užrakintų bažnyčios durų, adoruodamas Švenčiausiąjį nakties metu, norėdamas būti, kaip jis pats sako, “arčiau prie čia, viduje, uždaryto Kristaus”.

Nors tie kasdieniniai mišių lankytojai šimtus ir net tūkstančius kartų priiminėjo Švenčiausiąjį, bet jie nebuvo nuobodžiau-

VELNIŠKO PERSONAŽO KLAUSIMAS

Labai įdomų, ne vienu atžvilgiu kitokį, blogo žmogaus personažą yra sukūręs anglų rašytojas Graham Green savo romane „Brighton Rock”. Ligi šiol romantinėje kūryboje blogio vaizdavimas yra buvęs glaudžiai susijęs su erotiniu žmogaus nesivaldymu. Čia pavyzdžiu gali būti Baudelaire ar Mauriac romanų personažai, kuriuose aistra yra pavaizduota kaip pagrindinė žmogaus gadintoja. O minėtame Green romane Pinkie yra visiškai ne erotinės aistros valdomas labai gudrus klikos vadas.

Yra ir daugiau priežasčių domėtis šia Graham Green blogio analize žmoguje. Ankstesnėje romanų raštyboje blogas personažas buvo mėgstamas vaizduoti įdomaus subrendusio ir labai rafinuoto žmogaus forma. Kyla klausimas, kodėl taip yra. Atsakymą į tai galbūt galima išskaityti iš visos šio kūrinio analizės. Atrodo, kad blogi žmoguje autorius nori gretinti ne su žmogaus subrendimu, bet su nesubrendimu. Tai yra visai naujas ir neįprastas blogio vaizda-

vimas modernioje literatūroje. Tačiau šalia to blogis šiame jaunuolyje reiškiasi kaip labai talentingas ir įmantrus visų dalykų organizavimas blogiems tikslams.

Dar vienu atžvilgiu šis blogio personažas yra vertas dėmesio. Jis čia yra atvaizduotas gavęs katalikišką išauklėjimą ir nepraradęs pagrindinių katalikiškų sąvokų, kaip pragaras, dangus, sakramentai, Mergelė Marija, malda. Jam yra pasilikęs religinis žodynas. Atrodo, kad autorius tuo personažu nori griauti daugumos katalikų pažiūrą, kad užtenka būti tik iš išorės tikinčiu, ir tokiu būdu žmogui dorinės problemos bus išspręstos. Galima sakyti, kad Pinkie visiškai atvirkščiai supranta krikščioniškus terminus.

TRUMPAS ROMANO TURINYS

Romano veiksmas vyksta Anglijoje, Brighton mieste. Čia tarp savęs kovoja dvi klikos, kurios pasižymi įvairiais nuskaltimais iki tarpusavio žmogžudysčių. Tos slaptos organizacijos ir jų veikimo būdai skaitytojui neanglui yra sunkiai suprantamos.

tojai. Priešingai, dažnas dalyvavimas mišiose ir Komunijos priėmimas didino jų susižavėjimą ir įdomumą.

Mes, tik sekmadieniniai mišių lankytojai, atliekam mažiausią „savo pareigos“ dalelę. Tai yra tartum mūsų „apdrauda“ nuo amžino pasmerkimo. „Užsimokame savo mokestį“, padarome vieną kitą gerą darbėlį ir jaučiamės patenkinti. Mėgstame mišias (ne visi!), bet ne taip labai, kaip šiltus patalus, ypač ankstyvais, šaltais žiemos rytmečiais. Antgamtinis mišių pobūdis ne labai mus žavi. Protas pasako, kas yra mišios, ką mes jose aukojame, ką gauname,

bet širdis, jausmai sunkiai tepasiduoda suinteresuojami. Kasdieniniai mišių dalyviai, karšta ar šalta, skubinasi ten, kad tik nepavėluotų gauti jiems reikalingos šilimos. Ne krosnių šilimos, kurią jie paliko savo jaukiuose nameliuose. Jiems reikalinga dieviškoji, iš altoriaus dvelkianti šilima. Čia jie atsineša savo karštas, o kartais ir sušalusias širdis — Viešpats jas regi. Jis mato, kaip labai jie tiki, kaip labai jo ilgisi, kaip labai jiems reikia jo globos, pagalbos ir šilimos. Jeigu jie niekad nieko panašaus nepajustų, nepatirtų, argi jie nepasiliktų ramiai sau ilsėtis minkštuose, šiltuose pataluose?

Autorius medžiagą paduoda sutraukta forma, tikėdamas, kad skaitytojas pats apie tai daug žino, tad jam aiškinti nereikia.

Pagrindinė intriga yra ta, kad apie Pinkio įvykdytą vieną nužudymą sužino 16 m. amžiaus jaunuolė. Norėdamas išvengti galimybės, kad ji teisme gali liudyti, Pinkie stovi prieš dvi galimybes: arba ją nužudyti, arba vesti, nes teismuose šeimos narių liudijimai negalioja. Jis pasirenka vedybas. Tačiau vedybinį gyvenimą jis laiko laisvės varžymu ir jo nevertina.

Taip pat ir formaliai vesti jam yra sunkenybių, nes ir jis, ir jo sužadėtinė yra nepilnamečiai. Tačiau su vieno advokato pagalba pasiseka tą reikalą sutvarkyti. Vedybos buvo civilinės. Jo sužadėtinė, katalikiškai išauklėta, tokias vedybas laiko nuodėme. Prieš vedybas ji nori eiti išpažinties, bet susilaiko, nes supranta, kad į nuodėmingą gyvenimą ji eina savo laisva valia. Savo sužieduotinį ji myli, nežiūrint jo nusikaltimų. Vestuvių vakaras atšvenčiamas, net neturint kur apsistoti, nes joks viešbutis nenori jų priimti.

Nors jiedu turi lytinius santykius, tačiau jis vis tiek ja nepasitiki ir ilgisi laisvės. Jis galvoja vienokiu ar kitokiu būdu ją nužudyti. Viena energinga moteris, nepatenkinta policijos pastangomis išaiškinti Pinkio įvykdytą žmogžudystę, pati stengiasi ją išaiškinti ir apsaugoti jaunuolę, kad nebūtų nužudyta. Įvairiais būdais rinkdama žinias ir sekdamas jo veiksmus, toji moteris paskutiniu momentu išgelbsti jaunuolės gyvybę.

IŠ ESMĖS BLOGAS ŽMOGUS TARSI NEBIJO MIRTIES

Savo romane Green iškelia gilių nuodėmingo žmogaus dvasios gelmių. Viena iš jų yra ta, kad iš esmės nuodėmingas žmogus tarsi nebijo mirties. Jis yra kažkaip susitaikęs su mintimi, kad yra mirtingas ir pasmerktas. Šiaipjau kasdieninis žmogus niekada nėra susitaikęs su savo mirtingumu. Tai yra paliudijęs ir II Vatikano susi-

rinkimas savo konstitucijoje “Bažnyčia dabartiniame pasaulyje”. Ten apie žmogaus prigimtį yra sakoma, kad “amžinumo sėkla, paimta savyje, neįmanoma suvesti vien į medžiagą; prieš mirtingumą ji sukyta”. Tačiau Green vaizduoja naują, bet nusikaltime subrendusį žmogų, kuris yra lengvai susitaikęs su tuo, kad jis miršta. “Jis žinojo, kad pabaiga turi ateiti, bet tai jo negąsdino. Ji jam atrodė lengvesnis dalykas už gyvenimą” (207 psl.).

Tokia žmogaus samprata yra didesnė blogybė, negu pirmu žvilgsniu gali atrodyti. Ši savęs samprata pagrobia iš žmogaus tą natūralų jo dirvožemį, ant kurio gali būti ugdoma žmogaus amžino išganymo žinia, vedanti ligi kūno prisikėlimo ir amžinos laimės. Į šią nihilistinę žmogaus sampratą yra iš dalies patekusi ir apgaulingai Pinkio vesta žmona. Ji ramiai pasisavino mintį, kad yra pasmerкта. Prie tokios galvosenos ją atvedė Pinkio meilė. “Kiti turi savo išganymą, bet ji turi Pinkie ir pasmerkimą” (194 psl.). Nors ir nebūdama labai nuodėminga, ji laisva valia pasisavina savo mylimo vyro pasmerkimo dalį. “Jeigu jie pasmerkė jį, jie turi pasmerkti ir ją” (189 psl.), taip ji mano. Į šį pasmerkimo solidarumą ji yra patekusi dėl to, kad labai myli savo vyrą (188 psl.).

Mąstant apie šiuos autoriaus personažus, ateina į galvą mūsų laikų akademiniame jaunime pradėjusi reikštis savižudybės idėja. Atrodo, kad ir šie atvejai yra giminingi ir suvedami į Greeno analizę, ypač Pinkio žmonos atveju. Jaunas žmogus kartais pasirenka mirtį visiškai ne dėl didelių gyvenimo sunkenybių.

Kartą Pinkie nei iš šio, nei iš to pradėjo verksti. Jam tada pasirodė, kad jis yra miręs. Jis prisiminė gerai atliktą išpažintį. Įspūdis buvo lyg iš kalėjimo išsilaisvinusio žmogaus. Bet toji mirties nuotaika jam neleido gailėtis už savo kaltes. Jo krūtinė buvo suspausta amžino negalėjimo užmiršti savo nusikaltimą (179 ps.). Jo verksmas buvo

Maironio vaza, laikoma prieškambarėje. Joje poeto svečiai palikdavo vizitines korteles

verksmas išdidaus žmogaus dėl patirto pažeminimo. Jis buvo žudikas, kuris yra nepagaunamas (174 psl.).

Jaunuolio Pinkie tragikos pagrinde, atrodo, glūdi jo sulaužyta kunigiško pašaukimo priesaika. “Kai aš buvau vaikas, aš prisiečiau, kad būsiu kunigas” (164 psl.). Stebint šį personažą, atrodo, kad jis yra pats save pasmerkęs. Tai žmogus, kuris nenori būti išgelbėtas.

PINKIO OPONENTĖ

Pinkio oponentė ir persekiotoja yra senyva moteris Ida Amold. Taip kaip Pinkie nėra įprastinės aistros žmogus, panašiai ir jo priešininkė čia yra atvaizduota mums neįprastu būdu. Ji, patyrusi, kad jos gimnaitis, kuris buvo susijęs su Pinkio gauja, tragiškai žuvo, įtarė, kad už tai kaltas Pinkie. Po tam tikro pasirengimo ji pasidarė jo slaptos veiklos sekėja. Jos veikla ypač reikšėsi tuo, kad ji visus gyvenimo faktus sutiko, keldama įvairius klausimus. Ji visus klausdavo, kodėl ir kaip kas nors atsitiko. Jos veikla ilgainiui pasuko ta kryptimi, kad

ji labai stengėsi atkalbėti Roželę, kad nesusidėtų su Pinkie. Pagaliau, kai tai jai nepasisėkė, ji ir toliau nepaleido jų iš savo akių, būdama tikra, kad Pinkie ją nužudys.

Idą būtų galima laikyti tikrai idealia teisingumo ir dorovingumo atstove, jeigu ne tai, kad ji turi nemažą bruožų, kurie tokiam jos vertinimui netinka. Ji netiki Dievo, ar bent tai neparodo. Ji nėra katalikė, kaip Pinkie ir Roželė. Ji užsiima burtininkavimais ir pagal jų duomenis nori apsispręsti, kaip veikti. Ji mėgsta pasėdėti prie baro su buteliu alaus. Ji turi draugą Clarence, su kuriuo lytiškai santykiauja, tačiau, kai jis siūlosi ją vesti, ji atsisako. Ji sakosi, kad norinti iš naujo pradėti nuo senų dalykų. Ji yra našlė, vienas jos vyrų buvo Tomas. Ji mėgsta lankytis laidotuvėse. Mirtis jai yra visuotinė žmogaus pabaiga. Pomirtiniu gyvenimu ji visai netiki ir nesidomi. Į katalikų dėmesį laidotuvėms ji žiūri, kaip į išpustą šokinėjimą (36 psl.). Ji pasiryžusi keršyti pati, to negalima palikti Dievui, jeigu ji ir tikėtų jo buvimu, nes ta universalline dvasia negalima pasitikėti (37 psl.).

Tačiau ji žino skirtumą tarp to, kas teisinga ir kas neteisinga. Ji mano, kad Roželė žino skirtumą tarp gėrio ir blogio, tačiau žmogui reikia atsakomybės sąmonės žemiška prasme (199 psl.). Tačiau Ida nesutinka, kad kas nors ją laikytų policininke.

Kai sekame šios įdomios asmenybės bruožus, išsimėčiusius šiame romane, kyla klausimas, ką autorius nori, ją vaizduodamas, pasakyti. Galima įtarti, kad jis čia turi galvoje anglosaksišką kultūrą. Vienoje vietoje jis apie ją sako, kad pasaulyje ji niekur nėra svetima. “Nėra tokios vietos pasaulyje, kur ji jaustųsi svetima” (372 psl.).

PINKIO MYLIMOJI

Tai yra metais už jį jaunesnė restorano padavėja. Ji pateko į Pinkio dėmesio akiratį dėl to, kad atsitiktinai sužinojo apie jo nusikaltimą. Ji rimtai jį pamilo ir su juo sujungė savo gyvenimą, nors žinojo, kad jis yra blogas. Ji buvo katalikiškai išauklėta, bet dėl jo pasirinko amžinos pražūties kelį.

Kartais ji norėdavo eiti išpažinties, tačiau užtekdamas jo pasijuokimo, kad ji nuo to susilaikytų. Pagal Pinkio galvoseną, ji buvo “sentimentali kvailė, kuri gali staiga pasidaryti pavojinga” (176 psl.). Nors ironizuodamas, jis ją laikė gera, bet tik dėl to, kad ji pagelbėtų blogiui. Autorius ją aptaria tokiais žodžiais: “Jis ją gavo panašiai, kaip jūs gaunate Eucharistiją — tik į bumą. Dievas negali išvengti blogos burnos, kuri ryžtasi priimti Eucharistiją savo pasmerkimui” (178 psl.).

O ji taip mąstė apie Pinkie: “Aš myliu tave. Man nerūpi, ką tu darai. Aš myliu tave amžinai. Tu man buvai geras. Kur tu eisi, ten eisiu ir aš” (188 psl.).

Tačiau Roželė galvojo, kad ji yra svetimšalė mirtinos nuodėmės šalyje. Ji buvo nieko neveikimo būklėje. Ji jautėsi laiminga, bet kartu ir bijojo. Kartais ji pradėdavo kalbėti “Tėve mūsų” ar “Sveika Marija”, bet tuoj jai ateidavo mintis, kad melstis nėra

prasmės, ne ji jau yra pasirinkusi savo kelį. Ypač jai būdavo sunkūs sekmadienio rytai, girdint skambinant bažnyčių varpais.

Kai Ida atėjusi siūlėsi jai pagelbėti, ji atsakė, kad jau yra apsisprendusi. Kai Ida pasakė, kad jis yra žmogžudys, ji atsakė, kad tai žinanti (197 psl.). Kai, vos išvengusi mirties, ji atsiribojo nuo Pinkio, nuėjo išpažinties. Tačiau ji ėjo išpažinties ne tam, kad gauti nuodėmių atleidimą, bet tik tam, kad pamąstyti. Ji kunigui labai ilgai kalbėjo ir manė, kad jis jos nebuvo gerai supratęs.

BLOGAS ŽMOGUS NETURI TINKAMOS ŽMOGAUS SAMPRATOS

Ką Green norėjo šiuo romanu pasakyti? Tuo klausimu verta susidomėti, nes šis autorius nėra iš tų, kuriuos įvairios pasakojimo aplinkybės nuvilioja nuo to, ką iš tikrųjų norima pasakyti. Tai liudija ir kiti jo romanai bei dramos.

Nėra abejonės, kad šiame kūrinyje jis nori parodyti blogio apraiškas katalikiškoje visuomenėje. Nesunku pastebėti, kad jo katalikiškiems personažams sakramentinis gyvenimas nėra rimta, pagelbinti jėga. Jie yra tik priedas, kuris veikimo motyvų nekeičia. Krikščionybė šiems personažams yra pažįstama, bet nėra reali jų veikimo jėga.

Tai pastebėjus, vis dėlto mums tenka susilaikyti nuo to, kad į šį romaną žiūrėtume, kaip į psichologinį krikščioniško gyvenimo pavaizdavimą, kurio tikslas yra atitikti tikrovę. Priešingai, tai nėra butinis romanas, bet greičiau tam tikra krikščioniško gyvenimo analizė, kurios dėka yra padaroma tam tikra šio gyvenimo schema.

Tačiau schema, būdama filosofinės krypties kūrinys, turi galimybę parodyti kai ką, ko kasdieninis butinis gyvenimo vaizdavimas neparodo. Dalykas, kurį ši schema parodo, yra giliai siekianti realybė. Ji parodo, kad nusikaltėlis neturi tinkamos žmogaus sampratos. Jam trūksta tos žmogiškos perspektyvos, kuri galėtų jį vesti į dorą gyvenimą ir net į amžiną laimę. Auto-

rius pastangos parodyti nusikaltėlių tokį, kuris yra susitaikęs su savo mirtingumu ir turi tą tikslą.

Tai yra filosofinė šio romano išvada. Bet kokia iš to būtų dorinė arba auklėjimo išvada? Moderni dorinė auklėjimo kalba yra linkusi pradėti nuo to, kad žmogus yra blogas; ji skatina jį nuo to blogumo vaduotis. Bet kur žmogui rasti jėgos iš savo blogumų vaduotis, jeigu jis yra blogybė? Šis romanas mus skatina peržiūrėti savo dorinančias kalbas ir pradėti žmogui atrasti save, kaip kažką vertingo ir aukšto, veikti ta kryptimi, kad tas vertingumas nebūtų sunaikintas. Tik tas, kuris turi ar yra atradęs tinkamą savęs sampratą, gali sugebėti naudotis krikščioniškomis gelbėjimo malonėmis. Kristaus gali būti išgelbėtas tik žmogus, o ne šiaip sau gyvis.

Per mažą žmogaus paties savęs vertinimą pradeda suprasti ir teologai. Robert H. Schuller, knygos „Self Esteem, the New Reformation“ autorius, yra paruošęs net statistiką, kokia yra savęs vertinimo padėtis protestantų ir katalikų visuomenėje. Statistika aiškiai parodė, kad krikščionių Bažnyčios nepriširda prie asmenų savęs vertinimo. Tik 35% protestantų ir 39% katalikų paliudijo stiprų savęs vertinimą (18 psl).

Žinoma, savęs vertinimas gali būti klaidinga savo sampratos apraška. Krikščionybė, stipriai pabrėždama žmogaus priklausomybę nuo Dievo, apsaugoja žmones nuo savęs pervertinimo. Tačiau, antra vertus, Dievas, kuris yra sukūręs žmogų panašų į save, negali turėti nei noro, nei tikslo žmogų sumenkinti ar pažeminti.

Graham Green yra katalikas konvertitas. Jis šiame nuodėmingo gyvenimo nužeminime iki jaunuoliško neišmanymo ir pigaus gudravimo nori kontrasto keliu parodyti doro krikščioniško gyvenimo vertingumą.

Renesanso kultūra buvo linkusi nuodėmėje matyti kažkokią didelę žmogišką paslaptį, kuri priartina žmogų prie jo natūralaus originalumo. Net katalikai mora-

KOMUNIZMAS MIRĖS — NE DIEVAS

EDITA NAZARAITĖ

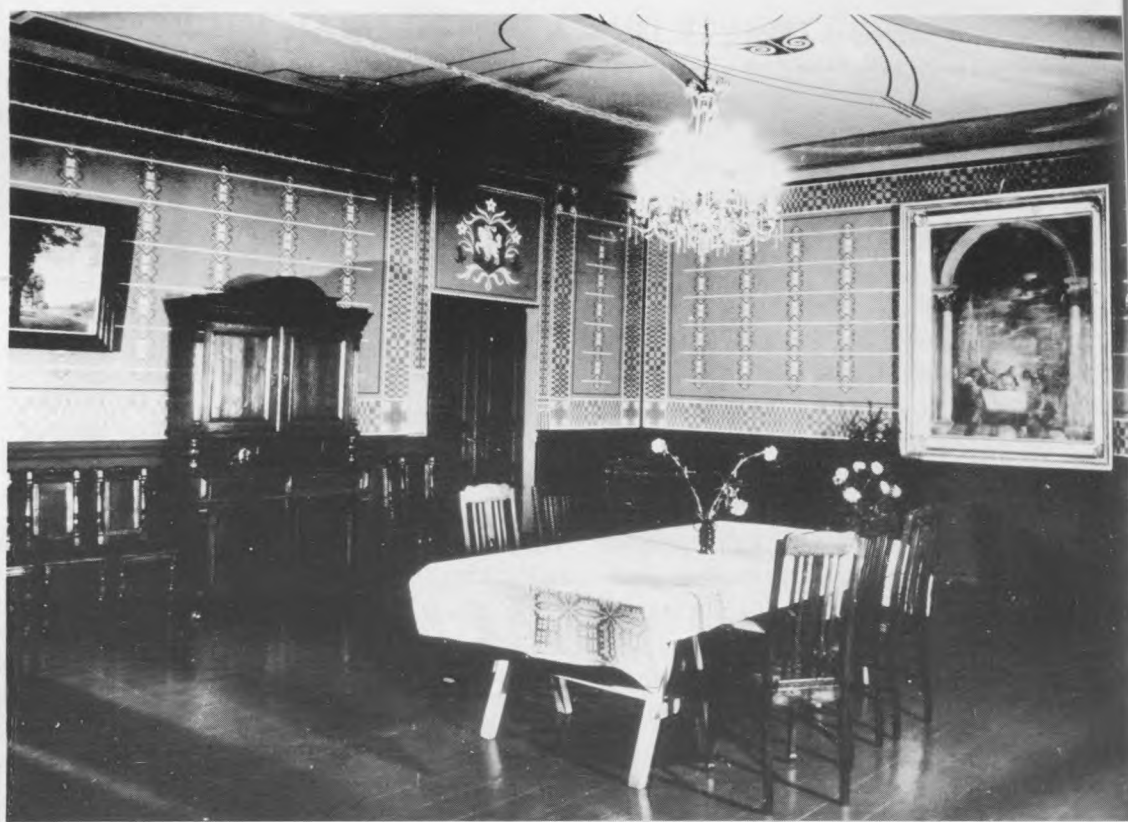
Tokiu skambiu pavadinimu Kanados katalikų žurnalas „Challenge“ išspausdino straipsnį, kurio autorius — žurnalistas John Phillips.

Po kruvinų persekiojimų, kurie truko daugiau nei keturiasdešimt metų, Rytų Europoje religinis gyvenimas tebėra tvirtas, pvz., kunigų seminarijose Lenkijoje mokosi apie 10 tūkstančių jaunuolių. Yra apskaičiuota, rašo Phillips, kad Lietuvoje, Latvijoje ir Ukrainoje stalinizmo metais buvo nukankinta 10 tūkstančių kunigų ir tikinčiųjų. Ukrainos krikščionys ypatingai nukentėjo nuo siautėjančių marksistų, kurie savo žiaurumu ir genocido užmojais pranašavo Hitlerio nusikaltimus. Apie 18 milijonų ukrainiečių ir baltarusių mirė badu ar buvo nukankinti, jų tarpe ir apie 50 tūkstančių kunigų bei vienuolių.

Šiandien, pažymi straipsnio autorius Phillips, Tarybų Sąjungoje veikia 7 tūkstančiai bažnyčių, tuo tarpu kaip prieš revoliuciją jų buvo priskaičiuojama iki 70-ties tūkstančių.

Gorbačiovas, gelbėdamas irstančią ir griūvančią ekonomiką, tikinčiųjų atžvilgiu yra liberalesnis. Aišku, jis mieliau remia pravoslavų religinį atgimimą, o ne katalikų, mes katalikai yra pavaldūs Vatikanui, tad Maskvai juos sunkiau sukontroliuoti. Nepaisant persekiojimų, katalikai TSRS laikosi tvirtai: nuolatos persekiojami Ukrainos katalikai visgi turi 1200 kunigų ir du vyskopus.

listai 19-ajame šimtmetyje mėgo taip įspūdingai apibūdinti nuodėmės blogumą, kad iš to, nors ir netiesioginiu būdu, galėjo kilti mintis, kad nuodėmė yra kažkas įdomaus ir nepaprasto. O Graham Green paprasčiausiai nuodėmę nori parodyti, kaip kažkokį subrendimo trūkumą.

Maironio butas. Didžioji svetainė. Dekoruota T. Daugirdo

Šiuo metu tikintiesiems kyla teisingas klausimas: “Ar Gorbačiovas žiūri į religiją kaip į valstybės prielaidą, ar kaip į žmogaus teisę tikėti?” Konkretaus atsakymo kol kas dar nėra. Kardinolas Lubačivski tikina, kad Vakarai didžiai apsigauja, akiai tikėdami persitvarkymu; jis sako “Perestroika yra skirta tik eksportui”. Gorbačiovas tik pailgino grandinę, bet religinės laisvės pilnatvė — tik chimeriškas mirazas.

Tačiau nauji tarybiniai vadai yra realistai. Jie žino, kad ištisos kartos buvo paaukotos marksistinei dogmai, o tačiau religija išliko tokia pat įtakinga. Sunkius bandymus pakėlusios jos šaknys Ukrainoje ir Pabaltijy išleido naujus tikėjimo daigus. Todėl net milicija yra bejėgė sutrukdyti piligrimams lankyti šventas vietas.

Gorbačiovas pakeitė taktiką santykiuose su tikinčiaisiais. Karingasis ateizmas buvo priverstas pasitraukti į šalį. Šiuo metu atvira kalbama kad buvęs premjeras G. Malenkovas mirė kaip krikščionis ir buvo palaidotas su bažnytinėmis apeigomis. Savo šeimoje jis yra išsitaręs, kad ne komunistinė ideologija, bet religija turi ateitį.

Pats Gorbačiovas sakė, kad krikščionybė ugdo meilę ir gailestingumą, skiepyja žmonėse aukštus moralės standartus, kurie reikalingi ir socialistinei visuomenei, nes ją baigia užvaldyti tinginystė ir godumas.

Komunizmas miręs — ne Dievas, baigia savo straipsnį katalikų žurnale “Challenge” žurnalistas J. Phillips. Marksistų suplanuotas scenarijus virto košmaru, o jų pasaulis subankrutavo.

MAIRONIO LIETUVIŲ LITERATŪROS MUZIEJUS

HLDONA RUSECKAITĖ

Pačioje Kauno senamiesčio širdyje, Rotušės aikštės kampe, stūkso ilgas, puošnus dviejų aukštų rūmas — 17-18 amžiaus renesanso ir baroko statinys. Manoma, kad šiuos rūmus pasistatydino LDK kancleris K. Pacas. Vėliau namas ėjo iš rankų į rankas, kol 1909 m. jį nusipirko poetas J. Mačiulis-Maironis. Dabar tai yra respublikinės reikšmės architektūros paminklas. Tačiau jei prabiltų akmeninės šių rūmų sienos, jos daugel istorijų galėtų papasakoti. Šiame pastate karo lauko teismas nuteisė mirti vieną 1863 m. sukilimo vadą — A. Mackevičių, rūsiose buvo kalinami sukilimo dalyviai, vėliau įsikūrė kareivinės ir sandėliai... Tik Maironio laikais (1910-1932) šiuose namuose suklesti kultūrinis gyvenimas: čia įsikuria dailiųjų amatų mokykla, žurnalo „Garnys“ redakcija, leidykla „Sakalas“, pirmoji Kaune lietuviška biblioteka — skaitykla. O kiek to meto žymių žmonių žingsnių aidi šiuose skliautuose: rašytojų ir kompozitorių, dailininkų ir aktorių. Maironio namai — tai ištisa tų dešimtmečių Kauno, o tuo pačiu ir Lietuvos kultūros istorija. Ir dabar, čia esant Literatūros muziejui, visada jaučiame, kad gyvename tarytum po didžiojo Maironio dvasios sparnais, kad Poetas mums yra savotiškas mecenatas, savo namuose priglobęs visos Lietuvos visų laikų visokių pažiūrų ir krypčių margą rašytojų broliją.

Muziejaus gimtadienis yra 1936-jų metų birželio 28-jį, kai per ketvirtąsias Poeto mirties metines buvo atidarytas muziejus, kuriame įrengti trys Maironio memorialiniai kambariai. Šio muziejaus atidarymas to meto Kaune buvo gana reikšmingas kultūrinis įvykis. Kadangi čia jau buvo įsikūrusi Tautosakos archyvo komisija, tai

naujojo muziejaus priežiūra ir globa pavesta šios komisijos pirmininkui dr. J. Baliui. Tokia buvo pradžia.

Apie 1939 m. pabaigą Tautosakos archyvas iš Maironio namų iškeltas, trumpam uždarytas ir muziejus. Bet gana greitai, 1940-jų kovo mėnesį, vedėju paskirtas B. Brazdžionis, kuris rūpestingai ir su dideliu entuziazmu vadovavo iki lemtingųjų 1944-jų. Jau pirmaisiais B. Brazdžionio darbo metais buvo žengtas svarbus žingsnis, davęs pradžią dabartinio muziejaus kryptiai ir pobūdžiui: patvirtintas statutas numatė peržengti Maironio memorialinio muziejaus ribas ir rinkti taip pat kitų lietuvių rašytojų archyvinę medžiagą. Todėl 1941 m. muziejus pavadintas Maironio literatūros muziejumi. Simboliška yra tai, kad atimtą 1955 m. Maironio vardą susigrąžinome 1989-jų kovo mėnesį, kai po daugelio metų vėl mus aplankė buvęs vedėjas B. Brazdžionis...

Nevarginsiu skaitytojo sudėtingais muziejaus istorijos vingiais. Po 1940-jų, vadinamais tarybiniais metais, šių rūmų sienos matė šilto ir šalto, muziejininkams teko šokti pagal įvairių politikų dūdelių muziką. Buvo ir didelių buitinių sunkumų: pokariu čia gyveno žmonės, įsikūrė vaikų darželis. Daug metų praėjo, kol vėl visas namas atiteko Maironiui...

1965 m. muziejus pavadinamas Lietuvos literatūros muziejumi, jis tampa respublikiniu literatūros muziejų centru, prijungiami pirmieji filialai — rašytojų gimtosios sodybos arba jų gyventi namai, kurių išsibarsčiusių po Lietuvą šiuo metu turime jau dvylika: V. Krėvės-Mickevičiaus (Varėnos raj.), V. Mykoliaičio-Putino (Prienu raj.), I. Simonaitytės (Priekulėje), P.

Cvirkos (Kaune ir Jurbarko raj. — Klan-
giuose bei Veliuonoje), V. Kudirkos
(Kudirkos Naumiestyje), K. Būgos (Zarasų
raj.), J. Grušo (Kaune), J. Paukštelio
(Kėdainiuose), A. Matučio (Alytuje), S.
Neries (Palemonė). Visuose šiuose mu-
ziejuose jau yra arba dar rengiamos lite-
ratūrinės bei memorialinės ekspozicijos.
Taip pat norėtume įkurti Vaižganto muziejų
Kaune, netoli Vytauto bažnyčios.

O koks gi dabar gyvenimas vyksta
centre, Maironio namuose? Mūsų muziejus
yra vienintelis Respublikoje, kuris kaupia
medžiagą apie visus lietuvių rašytojus,
gyvenančius Tėvynėje ir svetur, eksponuoja
literatūros procesą nuo senųjų metraščių iki
nūdienos autorių bei įvykių.

Muziejaus centrinė ekspozicijos ašis ir
pasididžiavimas yra Maironio memorialinis
butas, naujai įrengtas 1977 metais. Tad ir
stabelėkime trumpam prie šio buto prieš-
kambario durų. Paspausime durų rankeną,
suskambės kanklės ir įeisime, lydimi Mai-
ronio ir J. Naujalio dainos „Lietuva brangi“
melodijos. Susikaupę stebime prieškambarį,
akys ilgam užkliūva prie didžiulio istorinio
„Žalgirio mūšio“ paveikslu (dail. J. Ma-
teika). Einame į Žaliąją svetainę. Čia Mai-
ronio darbo stalas, pultas, prie kurio Poetas
rašė stovėdamas, saulei tekant. Juk gyven-
damas šiuose namuose, Maironis daug kūrė:
papildė ir pakartotinai išleido „Pavasario
balsus“, parašė balades „Čičinskas“, „Jūratė
ir Kastytis“, istorines dramas „Kęstučio
mirtis“, „Vytautas pas kryžiuočius“, „Di-
dysis Vytautas — karalius“.

Atilsio valandėlei šalia stovi supamoji
kėdė, laiką skaičiuoja įdomus, medžioklės
deivės Dianos vardu vadinamas laikrodis, o
ant sienų daug daug paveikslų.

Mūsų lankytojų susižavėjimas visada
jaučiamas Raudonojoje svetainėje — savo
dekoru ir interjeru gražiausiame kambaryje
Kaune. Šioje svetainėje lankėsi patys arti-
miausi ir brangiausi Poeto svečiai, čia vyko
literatūrinės diskusijos. Maironis mėgo

rinktinę, inteligentišką draugiją. Kambaryje
raudonu aksomu apmuštos kėdės ir sofa,
stalas, dekoratyvinis veidrodys ir vėlgiai daug
paveikslų, bareljefų, skulptūrų. Jaukumo
suteikia sesers Marcelės rankdarbiai.

Buvusiame Marcelės nedideliame kam-
barėlyje įrengta literatūrinio palikimo eks-
pozicija — fotografijos, rankraščiai,
knygos, iliustracijos. Didelį Maironį
archyvą, turime muziejaus fonduose, o čia
teparodyta tik maža jo dalis. Švenčiant 125-
ąsias Maironio gimimo metines, buvo ati-
daryta Didžioji svetainė. Autentiškai atkurta
T. Daugirdo lubų ir sienų dekoras, herbai
virš durų — Vytis ir žemaitiškoji Meška, į
šią salę Poetas per didžiąsias šventes kvies-
davosi giminių ir draugų būrį, taip pat semi-
narijos auklėtinius. Stovi didžiulis stalas,
daug gražių kėdžių, indauja ir senas forte-
pijonas, nes čia skambėdavo eilėraščiai ir
muzika.

Šią trumpą ir labai fragmentišką ekskur-
siją baigiame, deja, neapėję viso Poeto buto.
Lankytojai taip ir lieka nematę trijų memo-
rialinių kambarių: bibliotekos, miegamojo ir
valgomojo. Mes turėtume juos kuo ap-
statyti, beveik viskas yra išlikę, ateičiai
turime viltį, tačiau kol kas yra problemų dėl
vietos stokos.

Poeto butas yra antrame rūmų aukšte.
O mes nusileiskime į pirmąjį aukštą, kur yra
didžiulė — vienuolikos salių — lietuvių
literatūros apžvalgos ekspozicija, apimanti
nuo tautosakos iki tragiškųjų 1940-jų metų
vasaros įvykių. Taigi — čia keletas šimt-
mečių lietuvių literatūra. Žymiesiems var-
dams: M. Mažvydui ir K. Donelaičiui, S.
Daukantui ir S. Stanevičiui, A. Baranauskui
ir M. Valančiui, V. Kudirkai, P. Vaičičiui,
J. Biliūnui, moterims — Žemaitėi, M.
Pečkauskaitei, Lazdynų Pelėdai, Vydūnui,
V. Krėvei, B. Sruogai, V. Mykolaičiui-
Putinui, K. Binkui, Vaižgantui (sunku vi-
sus išvardinti) skirta vadinamoji platesnė
monografinė vieta, kitiems — siauriau,
mažiau, bet nežiūrint krypčių ir įsitikinimų

- bemaž visi tų metų Lietuvos rašytojai čia eksponuojami. Yra ir B. Brazdžionis, ir J. Aistis, A. Vaičiulaitis ir S. Santvaras. Medžiagos šioje ekspozicijoje labai daug ir įdomios, ją reikia kantriai ir ilgai apžiūrinėti.

Kaip ir Lietuvos istorijoje, taip ir literatūroje sudėtingiausias ir komplikuočiausias laikotarpis yra po 1940-jų birželio. Buvo įrengta vadinamoji tarybinės literatūros ekspozicija, bet 1988-jų vasarą mes ją išardėme. Dabar mūsų laukia didelis ir sunkus darbas — įruošti naują ekspoziciją ir pasakyti lankytojams visą tiesą. Planuojame nemažą dalį joje skirti lietuvių išeivių kūrybai. Rašytojai išeiviai turi sugrįžti į lietuvių literatūrą ir užimti joje priklausomą tarpą ir garbę, rasti savo kūrybai tinkamą prieglobstį po gimtinės dangumi. Mūsų lankytojai turi pajusti naujų literatūrinių pažinčių ir atradimų džiaugsmą. O mums, muziejininkams, tenka iš už jūrų marių sukaupiti ekspozicijai medžiagą po knygele, po rankraštėliu, nelengvais kečiais ir įvairiais būdais. Nors muziejaus žmonės per tuos piktosios politikos dešimtmečius tyliai, kruopščiai kaupė medžiagą apie išeivijos rašytojus. Šio darbo nebuvo galima dirbti kryptingai ir gauti medžiagos tiesiogiai iš rašytojų. Tačiau įsigydavome iš įvairių asmenų archyvų, pavyzdžiui, nepaprastai vertingi J. Keliučio, A. Kniūkštos, K. Čerbulėno, V. Sirijos Giros, L. Trūkio ir kitų žmonių išsaugoti rinkiniai. Vien per pastarąjį dešimtmetį taip įsigijome medžiagos — knygų, laiškų, rankraščių, fotografijų — apie F. Kiršą, M. Katiliškį, S. Santvarą, B. Brazdžionį, G. Tulauskaitę, N. Mazalaitę, E. Cinzą, A. Vaičiulaitį, J. Aistį, J. Jankų, H. Radauską ir kt. Aš jau nekalbu apie V. Krėvę ir Vydūną — jų archyvai pas mus ištis dideli.

O dabar — jau bene pora metų — tų šaltųjų jūrų ledai gerokai atitirpo, ir mes — čia, ir jūs — ten, vėl pasijutome viena išdidi ir drauginga tauta.

Maironio butas. Raudonasis salonas. Savo interjeru vienas gražiausių kambarių Kaune. Centre skulpt. J. Zikaro sukurtas Maironio bronzinis bareljefas

Išeivių rašytojai ar jų giminės noriai ir nuoširdžiai su muziejumi bendrauja, tuo mes labai džiaugiamės ir esame didžiai dėkingi. Per tuos porą metų jau sukaupėme apie tūkstantį įvairios muziejinės medžiagos — rašytojų rankraščių, fotografijų, knygų, atsiminimų, dokumentų, spaudos. Tai didžiulis turtas, įgytas bendromis muziejininkų ir išeivijos pastangomis. Noriu

padėkoti G. Vėžiui, kuris atsiuntė visas Alg. Mackaus fondo išleistą knygas, L. Mockūnui ir K. Almenui, kurie aktyviai mus globoja, Antanui Gustaičiui, Algirdui Gustaičiui, A. Vaičiulaičiui, B. Brazdžioniui, K. Ostrauskui, A. Aistienei, S. Salienei, J. Šaulienei, I. Alantienei, J. Blekaičiui, J. Kralikauskui, J. Kriaučūnui, J. Švabaitei-Gylienei, G. Kazokienei, J. Gimbutui, P. Gaučiui, J. Gliudai, J. Baliui, Alei Rūtai, Z. Koriui, L. Šimkutei, L. Vander Stoep, K. Daugėlai, P. Lapei, Ž. Mikšiui, V.O. Virkau, K. Bradūnui, Amerikos lietuvių klubui Floridoje ir visiems kitiems, atsiuntusiems mums vienokios ar kitokios literatūrinės medžiagos.

Ir toliau lauksime, dėkosime, džiaugsimės, jeigu išeivijos žmonės mus parems įvairia muziejine medžiaga, jeigu padės sugrįžti į gimtinę išblaškytiems archyvams.

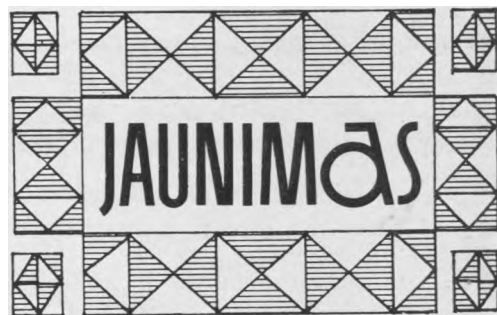
Kaip muziejininkė, aš tikiu, kad ateis laikas, kai Maironio namuose bent simboliškai susitiks visi lietuvių rašytojai iš įvairių pasaulio kontinentų. Visi — gyvieji ir mirusieji.

Ir tepadeda mums Dievas.

(Šio straipsnio autorė yra Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė. Red.)

■ Lietuvoje, Budavonės miške, netoli Bartininkų, atstatytas paminklas — trys sujungti kryžiai, prie kurių yra užrašas: “Šioje vietoje bolševikų nukankinti 1941.VI.22 kunigai: V. Balsys, J. Dabrila, V. Petrika”. Po karo bolševikai šį paminklą buvo išsprogdinę. Atstatyto paminklo atidarymas įvyko liepos 1 d. Dalyvavo mišiose Vilkaviškio, Marijampolės ir tolimesnių vietų gyventojai.

■ Gudijai pagaliau po 60 metų popiežius galėjo paskirti vyskupą. Paskutinis Gudijos vyskupas buvo paskirtas 1926 m., bet jis 1927 m. buvo įkalintas ir mirė 1981 m. ištėrime. Dabar vyskupu paskirtas Tadeusz Kondursiewicz, 43 m. Bus sostinės Minsko vyskupas. Gudijoje yra apie 10 mil. gyventojų Jų tarpe katalikų apie 2 mil.

Kokie auklėtojai(mokytojai) jaunimui patinka?

(“Laiškų lietuviams” konkurse IV premiją laimėjęs rašiny)

Jūratė Buinevičienė

Kiekvieno atmintyje yra išlikęs mokytojo vardas. Tardami jį, mes prisimename tuos, kurie mokė ištarti žodžius, rašyti, suprasti gamtą, žmones. Mintyse grįždami į mokyklos suolą, susimąstom: “Koks buvo mano mokytojas?”

*Tai nuo Tavęs čia taip gražu
nuo žodžio šitaip pasakyto,
nuo pagalvojimo balsu:
turbūt ne dėl savęs esu,
esu turbūt dėl ko nors kito...*

(Just. Marcinkevičius)

Žmogus — žvaigždė... Esama tokių žmonių: suliepsnoja trumpai, ryškiai, nušviečia kelią kitiems ir užgesa. Mokytoju reikia gimti, ilgai ruoštis juo tapti. Dabar, kai stoviu prieš savo mokinius, suprantu — atėjo tikrasis išbandymas. Aš privalau atsakyti už juos. Atsakomybė — tai sugebėjimas save aukoti kitiems. Ir turi žinoti, kada aukotis, ko atsisakyti.

Aš noriu, kad mano auklėtinis būtų paprastas ir gražus, kad būtų jis saikingas malonumams, pagarbus kitiems, protingas. Jo elgesys tegu bus natūralus, kalba aiški ir paprasta, siela tauri. Tegul jis “nekala” taisyklių, o mokosi pritaikyti gautas žinias. Aš myliu savo mokinius ir, manau, jie myli mane. Juk aš — tai mokinyš ir mokytojas. Todėl turiu žinoti, kas jiems patinka, ir noriu žinoti, kokia esu.

Mokytojas negali būti atsitiktinis žmogus,

nesuprantantis savo mokinių ir nemokantis su Kais bendrauti. Jis turi padėti kiekvienam surasti savo kelią.

“Man patinka kantrūs mokytojai...”, “Mokytojas turi būti objektyvus, griežtas, reiklus sau ir mokiniams...”, “Tai — mano draugas...”, “Mokytojas — įdomus, išsilavinęs žmogus...”, “Jis turi būti geras psichologas...”. Tai kelios mokinių mintys. Reikalavimai dideli ir teisingi. Taigi — kokie mokytojai jaunimui patinka? Sunku tiksliai atsakyti į šį klausimą. Viena aišku — tai turi būti autoritetai, kurie sudomins mokinius, daug bendraus su jais ir tikės tuo, ką sako.

Man atrodo, mokytojas turi skatinti vaikus ne akiai kartoti jų žodžius, bet apgalvoti tai, kas jiems sakoma. Blogai, kai dėstoma tik pagal iš anksto sudarytą planą, nesigilinant, ar mokiniai suprato aiškinamą temą. Jei bus reikalaujama vien tik gerai išmokti pamoką, tik keliems mokiniams visoje klasėje bus tai naudinga. Kiekvienas mokytojas vaiko sieloje turi pažadinti vaizduotę, smalsumą, norą viskuo domėtis. Jis turi išklausti mokinio mintis, leisti nevaržomai formuoti jam savąjį “Aš”. Aš gerbiu tuos, kurių mokiniai turi savo nuomonę, pagrįstus principus bei tikslus. Kiekvienas iš mūsų — asmenybė, turinti savo siekį, svajonę ir, manau, gerai, jeigu mokytojas stengiasi nutiesti iš mūsų troškimų taką į Tautos Kelią.

Vaikai nuo mažens turi būti pratinami aiškiai reikšti savo mintis. Todėl būtina gerai mokėti gimtąją kalbą, nes “ne žemės derlingumu, ne drabužių įvairumu, ne šalies malonumu, ne miestų bei pilių stiprumu gyvuoja tauta, bet labiausiai išlaikymu ir vartojimu savo kalbos...” (M. Daukša). Tauta — tai mes, tai mūsų mokiniai ir mokytojai.

Gerai, kai mokiniai daug keliauja, skatinami pažinti kitų tautų gyvenimo būdą. Visi turi mokytis istorijos — tiek savo krašto, tiek kitų šalių. Tegul vaikai susipažįsta su senovės mąstytojų mintimis. Jei mokiniai jas padarys savomis ir galės laisvai naudotis, bus pasiektas vienas tikslas — sukurta asmenybė. Tiesa ir išmintis priklauso visiems, o ne tik tiems, kurie pirmi jas skelbė. Aš noriu, kad mokinio sąžinė ir dorybė atsispindėtų jo kalboje, kad pagrindinis vadovas būtų protas. Tikras mokytojas išmokys pradėti pokalbį ar ginčą ir jį užbaigti, neužgaunant pašnekovo, neaukštinant savęs. Savo samprotavi-

muose mes turime būti nuoširdūs, protingi ir, padarius klaidą, pripažinti ją, nors niekas gal ir nepastebėjo.

Pasaulis yra veidrodis, į kurį mes žiūrime, kad pamatytume, kokie esame. Kiekvienas žmogus gali garbingai gyventi ir garbingai mirti. Mes turime būti laisvi savo mintimis, tvarkyti savo elgesį ir jausmus, mylėti save ir kitus. Dar mažas vaikas gali būti mokomas gyventi — just, žinoti, mąstyti, suprasti. O juk labai dažnai mus auklėja, kai jau vėlu. Mokiniai baigia mokyklą ir nemoka gražiai elgtis, mylėti, atskirti blogį nuo gėrio. Mokytojas privalo išaiškinti vaikui, kas jo elgesyje nenatūralu, mintyse klaidinga, sieloje ne-tauru. Tegul tokio mokytojo pamokas mokiniai nebus “iškalė”, bet išmokę pritaikyti gyvenime.

Sunku vaikams, kai jie priklauso nuo mokytojo nuotaikos, verčiami daug mokytis atmintinai; blogai, kai mokymasis jiems tampa našta. Manau, jei mokytojas sugebės aiškiai dėstyti mintis, jei bus įdomios jo vedamos pamokos, vaikai noriai mokysis. Tačiau šis noras turi būti atsiradęs daug anksčiau, negu vaikas praveria mokyklos duris. Šiuo atveju, didelė atsakomybė tenka tėvams. Jeigu jie padės savo mažyliui žengti pirmus žingsnius, suvokti aplinką, daug bendraus su juo, manau, paprastesnės bus mokytojo problemos. “Tam, kad mokslas taptų tam tikru gėriu, nepakanka jį laikyti šalia savęs — reikia juo pasiimti...” (M. Montenis). Nėra blogų mokinių, gali būti tik blogi mokytojai — tėvai, mokslo vadovai, draugai.

Mokytojas turi turėti didžiulį meilės jausmą, mylėti savo darbą — visų pirma vaikus. Jo siela turi išlikti žvali, įspūdingai — gaivūs, jausmai — imlūs, protas — aiškus. Jis sprendžia patį sunkiausią uždavinį — formuoja žmogų. Tad jame turi sutilpti viskas — drąsa, išmintis, meilė, tikėjimas...

Su mokytojo vardu susiduria kiekvienas. Vargu, ar rasčiau kitą tokią profesiją, lemiančią žmonių polinkius ir likimus. Visi mokytojai žino, jog nuo to, kas bus padaryta pirmosiomis vaiko mokymosi dienomis, priklausys tolesnio darbo sėkmė. Žmogaus joks rūbas nepuoš, jei jis neturės dvasinės kultūros, darbštumo, nemokės džiaugtis gamtos, meno gražumu. Šventa mokytojo pareiga — palikti mokiniuose kuo daugiau žmogiškų vertybių.

Vilnius, 1989

Gytis Vygantas

Kuo domisi jaunimas

*(Jaunimo konkurse IV premiją
laimėjęs rašiny)*

Gytis Vygantas

Malonu kartais rasti progą pagalvoti apie jaunimą, kuriam ir aš priklausau. Galvodamas apie jaunimą, aš jį skiriu į dvi grupes: 1. esantieji dviejuose paskutiniuose pradžios mokyklos skyriuose; 2. vyresnieji — studentai.

Mano draugai ir aš kiekvieną dieną einame į mokyklą. Mes užsiimame sportu, įvairiais kitais dalykais, visi turime panašius interesus ir pomėgius. Aš ir daugelis mano draugų mėgstame sportą ir ypač populiarią muziką. Bandome išmokyti groti įvairiais instrumentais, norime suorganizuoti muzikantų grupę, bet vis surandame laiko gerai ir sąžiningai paruošti pamokas. Mes suprantame, kai tai yra labai svarbu.

Savaitgaliais susitinku su savo draugais lietuviais. Mūsų yra nemaža grupė, visi gerai su-

gyvename. Mums patinka susitikti ir pakalbėti apie visus dominančius įvykius. Pastebėjau, kad mano lietuvių draugų ir amerikiečių yra maždaug tie patys interesai. Lietuviams patinka studijuoti, važinėti, statyti bangomis kontroliuojamas mašinas. Bet ir amerikiečiams tie patys dalykai patinka. Kai kurie grojame gitara, mėgstame sportuoti, vykstame slidinėti.

Tačiau nors visi turime bendrų interesų vis dėlto mes, lietuviai, užsiimame ir skirtingai, dalykais. Mes einame į ateitininkų susirinkimus, priklausom skautams, vasarą važinėjame į stovyklas. Pereitais metais, kai turėjome pasiruošti Šokių šventei, daug privargome, nes buvo sunku išmokyti visus tuos šokius. Vis dėlto pagaliau išmokome. Manau, kad yra tiesa, ką mano draugas kartą pasakė: “Mums labai svarbu daugiau sužinoti apie Lietuvą ir lietuviybę, bet mes norime ilgai sėdėti prie knygų”.

Dažnai pažiūriu į savo pusbrolių ir pussešeres, į jų draugus. Jie yra daug vyresni už mane. Jie visi yra labai gabūs ir stengiasi pasižymėti įvairiose srityse: jie žaidžia futbolą, uoliai mokosi, studijuodami mediciną, biznį ir kitus mokslus. Jie gerai atlieka savo pareigas ir visur pirmauja. Taip pat jie yra geri lietuviai, myli Lietuvą, dalyvauja ir vadovauja stovyklose. Man ir mano draugams jie yra gražus pavyzdys.

Žinoma, vyresnio amžiaus jaunimas, studentai, gali daugiau atlikti negu mano amžiaus. Man labai patiko ir paliko didelį įspūdį pabaltiečių suorganizuota “Taikos ir Laisvės” išvyka. Ta ekskursija prasidėjo Švedijoje, Stokholme. Iš čia buvo laivu plaukiama į Helsinkį. Ši demonstracija atkreipė korespondentų dėmesį. Ji parodė, ką jaunimas gali atlikti. Jaunimas šio žygio ėmėsi dėl to, kad jiems buvo svarbu laisvė Pabaltijos kraštams.

Jaunimas parodo domėjimąsi Lietuvos reikalams, kai ruošia kongresus ir demonstracijas mieste. Pavyzdžiui V Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas nutarė, kad reikia domėtis pagrindžio spauda ir skelbti visam pasauliui apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Taip pat buvo nutarta, kad labai svarbus jaunimo uždavinys yra skleisti informaciją apie Lietuvą visokiomis priemonėmis: spauda, radijo valandėlėmis ir pan. Čikagoje buvo labai efektingai suruoštos demonstracijos Vasario 16 -tosios proga. Mūsų šeima į Čikagos centrą atvažiavo 7 val. vakaro. Aš pirmą kartą

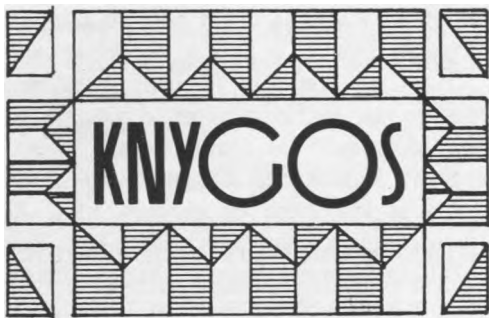
dalyvavau tokiose demonstracijose. Visi dainavo liaudies dainas, buvo daug įvairių pranešimų. Atvažiavo ir burmistro atstovas. Jis demonstrantus pasveikino. Kitą dieną apie tai rašė vietiniai laikraščiai.

Spaudoje esame skaitę apie Lietuvos jaunimą. Viena „Ateities“ numeryje buvo okupuotos Lietuvos jaunimo žodis pasaulio lietuvių jaunimui: „Jūs esate mūsų balsas, skambantis ir nesustabdomas“. Tai yra tiesa. Pasaulio lietuvių jaunimas turi būti Lietuvos jaunimo balsas. Kitame šio žurnalo numeryje Julius Sasnauskas rašo pasaulio jaunimui laišką. Jis ragina jaunimą branginti savo jaunystės idealizmą ir linki mums tiesaus bei lygaus kelio. Jis prašo, kad mes kovotume už Lietuvą, kalbėtume lietuviškai, brangintume lietuvišką žodį. Julius Sasnauskas aktyviai dirbo „Kroniką“ leidžiant. 1979 m. jis, būdamas 20 m. amžiaus, buvo suimtas Vilniuje. Jo bute rado 7 rašomąsias mašinėles ir pagrindinio spaudos. Jis buvo nubaustas pusantros metų kalėti griežto režimo lageryje ir penkerius metus išbūti Sibiro tremtyje. Lietuvoje yra ir daugiau tokių aukšto idealizmo jaunuolių, kurie mums yra pavyzdys.

Neseniai, prieš dvejus metus, aš aplankiau Lietuvą. Ten susitikau su giminėmis ir su mano amžiaus jaunimu. Jie visur bando pirmauti: mokykloje gauna aukštus pažymius, mokosi muzikos, kasdien lavindamiesi tris keturias valandas per dieną. Jie nori būti naudingi Lietuvai. Galima sakyti, kad jų siekiai ir interesai yra tie patys, kaip ir mūsų jaunimo.

Aišku, yra skirtumų tarp mūsų, gyvenant skirtingose sąlygose, skirtingose sąlygose, bet pagrindiniai siekiai yra maždaug tie patys. Nežiūrint kai kurių skirtumų, mes su jais galime susikalbėti ir vieni kitus suprasti.

■ Šveicarijoje gegužės 15-21 d. įvyko ekumeninis suvažiavimas tema: „Taika ir teisingumas“. Dalyvių buvo apie 700. Lietuvos katalikams atstovavo liturginės komisijos pirm. kun. V. Aliulis, Panevėžio dekanas kun. J. Antanavičius, moterų sambūrio „Caritas“ atstovės O. Kazilienė ir J. Stanelytė, katalikų spaudos atstovai — V. Ališaukas ir P. Kimberis.

Naujos knygos

Alė Rūta

ITALIJOS BALSAI. Antologija. Sudarė ir išvertė Povilas Gaučys. Redegavo Stasys Santvaras. Išleido „Rūta“ Čikagoje 1989 m. Viršelis dail. V. K. Jonyno.

Kelių puslapių įvadinis žodis, Povilo Gaučio parašytas, kondensuotai ir išsamiai supažindina su italų poezijos, prasidedančios nuo Pranciškaus Asyžiečio (1182-1226), raida ir pobūdžiu. Iškiliausi viduramžių poetai — Dantė ir Petrarka. Jie italų kalbą įtvirtino visuose literatūros žanruose, taip pat išryškino konfliktą tarp dvasinės ir kūniškos meilės.

Šio leidinio turiny — jau mūsų amžiaus italų poetų vertimai: Gabriele D'Annunzio, mirusio 1938 m., ir dar 25-kių poetų rinkiniai kūrinių. Povilas Gaučys, žinomas vertėjas, atliko savo darbą kruopščiai. Jis daugiausia yra vertęs iš Pietų Amerikos literatūros, taip pat anglų, prancūzų, o dabar — italų. Sunku būtų įvertinti šio leidinio vertimo darbą, neturint po ranka originalų ir nemokant itališkai. Bet ši vertinė poezija lengvos formos, skambi, maloni skaityti. Ir ne tik įvadinis žodis apie italų poeziją, bet ir čia paduotos poetų biografijos informuoja, praplatina skaitytojo akiratį. Niekas neapsivils, paėmęs knygą į rankas ir atsivertęs...

Viršelio piešinys — profesionalus, skoningas, knygos formatas taip pat dailus. Būtų maloniška dovana kiekvienam (deja, kaina nepažymėta). Gaunama M. Morkūno spaustuviėje, 3001 W. 59 th St., Chicago IL 60629

Aurelija Balašaitienė. SKEVELDROS. Romanas. Išleido „Viltis“, 6116 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103. Mecenatas — Marceli-

nas Žitkus. Kaina 10 dol. Gaunama leidykloje ir pas platintojus.

Nors šis romanas išleistas 1987 m., bet spaudoje dar mažai minėtas, o yra aktualus ir vertas dėmesio. Tai realūs įvykiai ir vaizdūs Sangailių šeimos charakteriai Lietuvos laisvės netekty ir klajonėse už tėvynės ribų. Autorė įsijaunčia į kiekvieną čia aprašytą sielą, taip pat su žinojimu aprašo dvaro ir ūkių problemas bei tikras nelaimes, Sovietams smurtiškai užėmus mūsų šalį. Aurelijos Balašaitienės, produktyvios žurnalistinės ir beletristės (yra išleidusi novelių knygą) stilius lengvas, paskaitomas, neapkrautas (kaip ir turi būti realistiniame romane) bereikalingomis puošmenomis ar ilgais gamtos aprašinėjimais. Gera skaityba ir jaunimui.

Vincas Trumpa. LIETUVA XIX AMŽIUJE. Redagavo Liūtas Mockūnas. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1989 m. Čikagoje. Tiražas — 900, kaina 12 dol.

Dailiai atrodanti istorinė knyga, vertinga dėl įvairių straipsnių: Metmenys 19-ojo amž. istorijai, Kultūros veikėjų biografinės apybraižos (Simano Daukanto, vysk. M. Valančiaus, kan. J. Tumo-Vaižganto...).

Ižanginiame straipsnyje įdomūs autoriaus pasisakymai apie istoriją: „Istoriko darbas nėra vien tik naujų faktų pagal naujus šaltinius atskleidimas, istoriko darbas yra taip kiek galima teisinga tų faktų interpretacija ir jų sujungimas į tam tikrą visumą“. „Tam tikra prasme tarp istoriko ir rašytojo nėra didelio skirtumo, tik pirmasis daugiau rūpinasi tuo, kaip iš tikrųjų buvo, antrajam galbūt svarbiau, kaip galėtų arba turėtų būti“ (12 psl.)

Kaip iš tikrųjų buvo... Bet jei istoriko darbas kiek galima teisinga faktų interpretacija, tai ar išvengiama subjektyvumo? Galima paabejoti. Ir ta prasme istorikas tikrai priartėja prie rašytojo.

Kai kurie autoriaus vartojami žodžiai kelia abejonių pvz.: „Tokiu būdu, Vasario 16 d. nutarimas pasidarė nepriklausomos Lietuvos valstybės deklaracija. Tačiau tai toli gražu nebuvo savaime suprantamas *daiktas*. Tokių *daiktų* istorijoje iš viso nėra“ (129 psl.).

Gal „Laiškų lietuviams“ redaktorius kun. J. Vaišnys skyriuje „Kalba“ pasisakytų: *dalykas* ar *daiktas* šiuo ir kitais atvejais?

V. Trumpos naujoji istorinių straipsnių knyga įdomi, naudinga ir lengvai skaitoma dėl šių dalykų: kelis istorinio Lietuvos gyvenimo atvejus savotiškai, kitaip nei anksčiau, interpretuoja; praplečia mūsų žinojimą naujais ir tiksliniais šaltiniais; stebina aiškia kalba, ne moksline, bet daugiau literatūriniu stiliumi.

Redaktoriaus pastaba. Šios recenzijos autorė prašo paaiškinti apie *dalyko* ir *daikto* vartoseną. Tai buvo jau ne kartą „Laiškuose lietuviams“ parašyta. Apie tai yra ir mano knygoje „Praktinė lietuvių kalbos vartoseną“ (p. 75, 76). Knygą galima gauti „Drauge“, jei kas jos dar neturi.

Atsiųsta paminėti

Bronys Raila. KRYŽKELĖS. Radijo prakalbos į Lietuvą 1986-1988 metais. Ketvirtas rinkinys. Išleido Liet. knygos klubas 1989 m. Čikagoje. Aplankas dail. Vytauto O. Virkau. 480 psl., kaina 10 dol.

LITUANUS. Vol. 35, No. 3. Šį numerį redagavo dr. Violeta Kelertienė. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629 — 2913.

■ Lietuvos ateitininkų žygis į Žemaičių Kalvariją baigėsi liepos 2 d. Nueita 350 kilometrų. Pakeliui buvo pašventinta daugiau kaip 50 kryžių. Žygio šūkis buvo: „Atnaujinti Lietuvai kryžių šalies vardą“.

■ Vengrijos vyriausybė nusprendė peržiūrėti mirusio kard. Mindszenty bylą. Pasitraukęs nuo komunistų priespaudos, jis net 15 metų išgyveno JAV ambasados rūmuose.

■ Prel. Stasys Žilys, Šv. Kazimiero kolegijos dvasios vadas Romoje, yra kartu ir Vatikano Rytų kongregacijos archyvaras.

■ Lietuvoje atkuriamas vysk. M. Valančiaus blaivybės sąjūdis. Dabar Lietuvoje jau yra per 60.000 registruotų alkoholikų.

■ Lietuvos atstovui D. Britanijoje Vincui Balickui geg. 11 d. suėjo 85 m. Tai sumanus, taktiškas, aukšto išsilavinimo, krikščioniškos ideologijos diplomatas. Studijuodamas Austrijoje, Vienoje, buvo ateitininkų pirmininkas.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

KRYŽIŲ KALNAS

Jurgaičių piliakalnis Šiaulių rajone, vėliau žmonių pavadintas Kryžių kalnu, — skaudaus likimo vietovė.

Kovos su religiniais prietarais dingstimi 1961 metais ant šventkalnio išlikę kryžiai buvo nuversti ir sunaikinti. Vėliau dar keletą kartų Kryžių kalnas panašiai niokiotas. Šiandien jis vėl apaugęs tūkstančiais kryžių, yra valstybės globojamas respublikos reikšmės archeologinis paminklas. Jį gausiai lanko žmonės.

Gegužės 2-ją prie Kryžių kalno surengtas mitingas. Susirinko keli tūkstančiai žmonių iš Šaulių miesto bei apylinkių. Mitingo dalyviai kalne pastatė kryžių, kurį pašventino Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčios klebonas dekanas K. Jakaitis.

Mitinge priimta rezoliucija dėl Kryžių kalno tvarkymo. (Švyturys)

LIETUVOS ŽALIŲJŲ SUVAŽIAVIMAS

Rumšiškėse (Kaišiadorių rajonas) dvi dienas vyko Lietuvos Žaliųjų suvažiavimas, Jame dalyvavo daugiau kaip trys šimtai delegatų ir svečių iš visų Lietuvos miestų ir rajonų. Suvažiavimas priėmė Lietuvos Žaliųjų programą; aptarę pirmąjį jų uždavinius, patvirtino įstatus, išrinko vadovaujančius organus. (Ten pat)

PRAŪŽĖ VIESULAS

Lazdijų rajone pro Kirsnos kolūkį praūžė viesulas. 100-150 metrų skersmens sūkurys paliko apie 6 kilometrų ilgio brydę. Labiausiai nukentėjo Pakirsnio kaimas: sugriauti žolės miltų agregato pastatas ir naujas kluonas,

nuplėštas arklidės stogas, apardytos hipodromo tribūnos, išvartyti telegrafo ir elektros linijų stulpai. Viesulas apgriovė kelias sodybas, nuniokojo sodus. (Švyturys)

TEŠIA BADO STREIKĄ

P. Cidzikas vėl paskelbė bado streiką Gedimino aikštėje, protestuodamas prieš tai, kad neįvykdyti politinių kalinių gelbėjimo komiteto pateikti reikalavimai. (Švyturys)

LIETUVOJE BŪTINAS REABILITACIJOS CENTRAS

Lietuvoje kiekvienais metais 7000 — 8000 dirbančių žmonių tampa invalidais. Sakoma, kad Lietuvoje kolūkiečių sergamumas kaulų, raumenų, sąnarių ir profesinėmis ligomis didžiausias. Siūloma, kad būtų pastatytas reabilitacijos centras. (Švyturys)

RELIGINĖ VALANDĖLĖ

“Religinė valandėlė” — tai dar vienas žingsnis pertvarkos kelyje, konkreti valstybės ir Bažnyčios bendradarbiavimo išraiška. Kreipdamasis į visuomenę, Lietuvos vyskupų konferencijos pirminkas kardinolas Vincentas Sladkevičius tarė: “Kaip mūsų krašto pakeitimo stebuklą mes vertiname tai, kad masinės informacijos priemonės — spauda, radijas, televizija — atsigręžė į Dievo žodį kaip į tiesą ir šviesą. Visas pasaulis, o labiausiai mūsų kraštas įvertins jas už tai, kad jos tarnaus ne melui, o tiesai, ne neapykantai, o meilei, ne kerštui, o sutaukymui. To trokštame ir linkime”.

Kol kas laida vadinama “Religinė valandėlė”. Jos redaktorius ir vedėjas — kunigas Jonas Boruta. Paskelbtas laidos pavadinimo konkursas. Religinės valandėlės bus rengiamos kiekvieną sekmadienį. (Tiesa)

BŪTI AR NEBŪTI STATULOMS?

Praeivių dėmesį atkreipė žmonės, pasirodę ant Vilniaus arkikatedros stogo. Ką jie ten veikia? Į šį Eltos korespondentės Vidos Petrauskaitės klausimą Lietuvos TSR kultūros ministerijos dailės skyriaus vedėjas Kazimieras Gylys atsakė:

— Ant Katedros stogo žmonės ruošia postamentus skulptūroms. Gražindama tikintiesiems šiuos maldos namus, Kultūros minis-

terija įsipareigojo ne tik vidaus patalpas restauruoti, bet ir atstatyti virš Katedros portiko buvusias tris dideles skulptūras, kurios vaizdavo šv. Eleną, šv. Kazimierą ir šv. Stanislovą. Nei pačių skulptūrų, nei kokių nors frangmentų neišliko — pokario metais jos visiškai sunaikintos. Dabar pagal fotografijas ir graviūras šventųjų statulos yra atkuriamos. Tačiau šiuo klausimu susikirto architektūros ir dailės istorijos autoritetų nuomonės. Suabejota, ar tikrai skulptūros virš portiko pastatytos paties Katedros projekto autoriaus valia. Gal neverta jų atstatyti? Gal jos tik gadins klasicistinį Katedros frontoną, visą šio nuostabaus pastato siluetą? (Tiesa)

PIRMIEJI VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO STUDENTAI

Baigėsi stojamieji egzaminai į Vytauto Didžiojo universitetą. Į humanitarinį fakultetą priimti 65 studentai, o į ekonomikos ir tikslųjų mokslų fakultetus — po 54 studentus. Humanitariniame fakultete į vieną vietą pretendavo aštuoni, o ekonomikos fakultete — penki kandidatai. Beja, čia numatoma priimti ir laisvųjų klausytojų, tačiau jų statusas dar bus tikslinamas.

— Paskaitoms ir užsiėmimams nuomosime Kauno miesto politinio švietimo namus, — sako studentų priėmimo pavaduotojas, docentas Antanas Karoblis. — Universitete jau nustatyta mokymosi tvarka. Keturias dienas studentai klausysis paskaitų, o likęs savaitės laikas skiriamas savarankiškam mokymuisi.

Universiteto tikslųjų mokslų fakultete koordinatoriumi paskirtas technikos mokslų daktaras profesorius Povilas Zakarevičius. Humanitarinio fakulteto atskiras specialybes koordinuoti ėmėsi Vilniaus mokslininkai: kultūros istoriją — filologijos mokslų daktaras Vytautas Kubilius, etninę kultūrą — filologijos mokslų daktaras Norbertas Vėlius, menotyrą — filosofijos mokslų kandidatas docentas Krescencijus Stoškus. (Tiesa)

LIETUVIS — TAI MES

Taip pavadinta Vilniuje Lietuvos TSR revoliucijos muziejuje atidaryta paroda, skirta tautiniam atgimimui ir tautiniams santykiams Lietuvoje.

Parodos stendai pasakoja, kaip kartu su lie-

tuvių tautiniu atgimimu prasidėjo ir kitų Lietuvoje gyvenančių tautų atgimimas, jų kultūrinių draugijų kūrimasis ir veikla. Fotonuotraukos, spaudiniai primena apie žydų, karaimų, baltarusių, rusų gyvenimą nepriklausomoje Lietuvoje. Ekspontatai pasakoja kaip dabar, atgimimo laikotarpiu, Lietuvoje sudaromos sąlygos nuo seno čia gyvenančioms žydų, baltarusių, karaimų ir kitoms tautoms atgaivinti savo raštijos tradicijas, tenkinti religinius poreikius. Parodos medžiaga vaizdžiai teigia, kad Lietuvoje gyvenančios tautos ir tautinės grupės turi pakankamai geras sąlygas išlaikyti ir puoselėti savąją kultūrą ir tradicijas. Stendai skatina susimąstyti apie tai, ko dar reikėtų, kad visi Lietuvos žmonės gyventų tikroje santarvėje, suprastų vieni kitų reikmes. (Tiesa)

KAUNO KUNIGŲ SEMINARIJA

Grupė žurnalistų lankėsi Kauno kunigų seminarijoje. Rektorius, teologijos mokslų daktaras, profesorius Viktoras Butkus pasakojo spaudos darbuotojams apie seminarijos gyvenimą ir atsakinėjo į klausimus. Jis pasakojo, kad šiuo metu iš 640 parapijų 173 yra tuščios — jose nėra kunigų. Tas skaičius nuolat keičiasi. Padėtis išties apverktina. Po karo seminarijoje mokėsi per 400 auklėtinių. Vėliau jų skaičius buvo sumažintas iki 150, o dar vėliau — iki 60, kol pagaliau buvo priimti tik po 5 žmonės kasmet. Kai po studijų sugrįžęs iš Romos 1962 metais buvau paskirtas rektoriumi, radau seminarijoje tik 23 auklėtinius. Vyresnioji karta išmirė (mirdavo apie 25 ir daugiau kunigų per metus), todėl jų ėmė smarkiai trūkti. O išleisdavome kasmet po 3 — 4 kunigus. Pastaraisiais metais buvo leista priimti 30 auklėtinių, bet, kaip ir kiekvienoje aukštojoje mokykloje, ne visi sėkmingai baigia seminariją. Šiuo metu mokosi 139 žmonės. Tiesa, šiemet stojančiųjų skaičius nebus ribojamas. Jau pernai priėmė 46, o ateinančiais mokslo metais tikimės sulaukti dar daugiau pasišventusių tapti kunigais.

Stojantieji į seminariją laiko egzaminus. Kasmet į seminariją ateina vaikinai su vis prastesnėmis žiniomis, lyginant su abiturientais, stojusiais į seminariją prieš 10 — 15 metų. Mums svarbiausia įsitikinti, ar žmogus tinkamas studijoms seminarijoje. Juk kunigu ne kiekvienas gali būti. Pabendravus individualiai, išryškėja,

kas ko vertas, koks jaunuolio pasiryžimas rinktis šį sunkų kelią. Egzaminuoja iš katekizmo, poterių ir kitų religinių dalykų. Stojantysis laiko egzaminą raštu — rašo temą. Iš rašinio sprendžiamie apie žmogaus religinį subrendimą, intelektą, charakterį, mokėjimą kalbos.

Seminarijoje mokosi įvairaus amžiaus žmonės. Paprastai priimami nuo 18 iki 30 metų amžiaus. Tačiau, kaip ir visur, būna išimčių. Seminarijoje režimas nelengvas. Niekas pas mus nesiskundžia, kad turi per daug laisvo laiko. Pamaldos, mokymasis, giedojimas, religinės literatūros skaitymas. Laisvo laiko — dvi valandos po pietų, per kurias galima pasivaikščioti, pasportuoti. Na, dar pusvalandis pavakare ir po vakarienės. Sekmadienį - kiek daugiau. Trečiadienį auklėtiniai gali išeiti į miestą: pasižiūrėti filmą, pasisvečiuoti pas gimines, pažįstamus. Išeiti į miestą kitomis dienomis galima tik gavus leidimą, esant būtinam reikalui. Jeigu auklėtinis nenakvoja seminarijoje, iš karto pašalinamas. Vasarą auklėtiniai turi tris mėnesius atostogų, iš kurių vieną praleidžia pas tėvus, o du likusius yra nukreipiami į parapijas bendrauti su kunigais, atlikti praktiką. Jie moko vaikus, lanko senelius, padeda kunigams. Be to, jie turi 2 savaites Velykinių ir Kalėdinių atostogų. Seminarijos auklėtiniai visiškai išlaikomi: maitinami, apskalbiami, turi nemokamą būstą, mokymo priemones. Pinigais rūpinasi tėvai, o grįždami iš atostogų, jau ne taip mažai gauna iš klebonų.

Baigusieji seminariją patenka kurijos žinion, kuri juos skiria į parapijas. Paprastai baigusieji patenka į miestus, nes jie skiriami vikarais, o vikarai yra tik didesniuose miestuose. Lyginant mūsų seminariją su užsienio, mes laikomės gana seno režimo. Užsienyje režimas daug laisvesnis, bent apie 60% auklėtinių palieka seminarias. Ten yra visai kitokia sistema.

Šiomet Kauno kunigų seminariją švęsianti savo 125-metį. Buvo Varniuose. 1864 metais caro valdžia iš Varnių į Kauną perkėlė vyskupą Motiejų Valančių, jis čia perkėlė ir kunigų seminariją.

Šiandien yra būtina tobulinti būsimųjų kunigų mokymo procesą. Nutarta studijas seminarijoje pratęsti iki šešerių metų. Iki šiolei buvo penkeri. Atsirado galimybė kasmet pasiųsti po du žmones mokytis į užsienį. Jeigu viskas gerai

klosis, šiomet jau pasiųsime į Romą du auklėtinis. Šv. Kazimiero kolegija Romoje prašo, kad rugsėjo mėnesį du jos studentus priimtume į Kauno kunigų seminariją. (Tiesa)

PUTINO GIMTINĖ

Šimtamečiai medžiai, kieme šulinys, didelis dviejų galų namas. Čia, Prienų rajone, Gudelių apylinkės Pliotiškių kaime, prieš 96 metus gimė ir iš čia į platųjį kūrybos kelią išėjo rašytojas Vincas Mykolaitis-Putinas. Apie tai byloja dailus stogastulpis prie rašytojo gimtinės. Jį dar gerai prisimena senesnieji apylinkių žmonės. Dar viename šio namo gale gyvena rašytojo brolio sūnus, kitame — įkurtas memorialinis muziejus. Čia pat už kelio posūkio, palaukėje — romane „Altorių šešelyje“ su meile aprašytas Aušrakalnis, ant kurio tiek svajota jaunystės metais. Šio kuklaus muziejaus eksponatai — nuotraukos, knygos, kaimietiški buities darbai.

Rašytojas, akademikas, profesorius, daugelio neįkainojamos vertės mokslinių darbų autorius, vienas žymiausių vertėjų — taip apie jį rašoma enciklopedijose, straipsniuose. O čia — Sūduvos laukų platybėse pasimetusiame vieniemyje — šį didelį žmogų kiekvienas suvokia ir priima taip, kaip liepia širdis. Juk čia poeto pradžių pradžia. (Tiesa)

PAMINĖTI RAINIŲ MIŠKELIO KANKINIAI

Tūkstančiai žmonių iš įvairių Lietuvos vietovių susirinko paminėti siaubingų įvykių Rainių miškelyje. Čia prieš 48 metus stalinistai nukankino daugiau kaip 70 žmonių.

Paminėjimas, kurį ruošė Žemaičių kultūros draugija, prasidėjo vakare šv. mišiomis Telšių katedroje. Po šv. mišių minios žmonių atėjo prie buvusio kalėjimo pastato. Čia buvo atidengta memorialinė lenta, bylojanti, kad iki 1941 metų birželio 24 dienos čia buvo kalinami Rainių miškelio kankiniai.

Prieš pat saulėlydį iš miesto minia su juodais kaspinais perrištomis vėliavomis, gėlėmis, degindami žvakutes, tuo pačiu keliu, kuriuo buvo išgabenti kaliniai, pasuko Rainių miškelio link. Visame beveik keturių kilometrų kelio ruože buvo uždeginėjamos žvakės, giedamos giesmės. Prieš pat vidurnaktį eiseną pasiekė kankinimų vietą. Čia skambėjo gedulingos eilės,

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ.

Vietininko vartojimas

Pirmiau lietuvių kalboje buvo net keturi vietininkai:

1. Esamasis vidaus — inesyvas (*miške*),
2. Einamasis vidaus — iliatyvas (*miškan*),
3. Esamasis pašalio — adesyvas (*miškiep*),
4. Einamasis pašalio — aliatyvas (*miškop*).

Galima sakyti, kad dabar bendrinėje lietuvių kalboje tevertojamas *esamasis vidaus vietininkas*. Kai gramatikose kalbama apie vietininką, tai paprastai tik šis vietininkas ir turimas galvoje. *Esamasis pašalio vietininkas* (*miškiep*, *tėviep*) yra beveik išnykęs. Jį galima dar užtikti Gudijos mažose lietuvių apgyventose salelėse. *Einamojo pašalio vietininko* yra užsilikęs žmonių vartosenoje tik vienas kitas žodis, pvz., *rudeniop*, *vakarop*, *velniop*... Šiaip jis jau beveik “išėjęs iš mados”. Šiek tiek daugiau dar kai kas mėgina išlaikyti *einamąjį vidaus vietininką*: *miškan*, *laukan*, *trobon*, *upėn*; *miškuosna*, *laukuosna*, *trobosna*, *upėsna*... Šis vietininkas dažniau pasitaiko grožinėje literatūroje, bet šiaip bendrinėje kalboje jis vengtinas, daug geriau vartoti kon-

strukciją su prielinksniu *į*, pvz.: *į mišką*, *į lauką*, *į trobą*, *į upę*...

Čia kalbėsime tik apie esamąjį vidaus vietininką. Juo paprastai pasakoma, kieno viduje ar kurioje vietoje kas yra ar vyksta. Nuo to jis ir vadinamas vietininku.

Savo kalboje mes vietininką per dažnai neatsiuklingai vartojame, nusižiūrėję į svetimas kalbas, kur jis paprastai būna dažnesnis negu lietuvių kalboje.

Vietininkas netinka kokio nors gyvo tvartinio, ypač žmogaus, “vidui” žymėti. Tokiais atvejais geriau tinka kilmininkas arba naudininkas. Pvz.: *Tą mergaitę (= mergaitės) pasikeitimą visi pastebėjo. Man labai patinka jame šis charakterio bruožas (= šis jo charakterio bruožas)*. *Kūryba skatina žmonėse (= žmonių) jautrumą. Jame (= Jam) nuo per didelės įtampos pakilo kraujo spaudimas. Nuostabu, kad žmoguje (= žmogui) atsiranda tiek jėgos. Tas erzinimas šunelyje (= šuneliui) sukėlė didelį pyktį*. Kartais sakinių su tokiu vietininku negalima pakeisti nei kilmininku, nei naudininku, bet reikia juos perredaguoti iš pagrindų, pvz.: *Jeigu ir buvo jame pavydo, tai tik ne tau (= Jeigu kam jis ir pavydėjo, tai tik ne tau)*. *Pastebėjau, kad ir tavyje pradėjo kilti baimė (= kad ir tu pradėjai bijoti)*.

Bendrinei lietuvių kalbai nelabai teiktini posakiai su *mūsųose*, *jūsųose* ir *pan*. Čia geriau tinka prielinksnio *pas* konstrukcijos. Pvz.: *Mūsųose (= Pas mus) labai sustiprėjo susidomėjimas menu. Galima ir jūsųose (= pas jus) tokių reiškinių pastebėti*.

Nereikėtų maišyti daiktavardžio vietininko *namuose* su prieveiksniu *namie*. Pvz.: *Žmonės gyvena ne laukuose, bet namuose*. Bet jeigu kas skambina ir nori pasikalbėti su tavo motina, nebūtų gerai atsakyti: “Mamos nėra namuose”. Reikėtų sakyti: “Mamos nėra namie”. Kai sakome “namie”, tai nebūtinai reikia suprasti, kad tas žmogus yra pastate, jis gali būti sode, darželyje ar kur kitur, tik reiškia, kad jis nėra kur nors išvykęs.

Neapibrėžtai vietai nurodyti netinka vienas įvardis *tame*. Jį reikia keisti prievieksmiais *čia*, *ten* ir *pan*. Pvz.: *Tame (= Čia) ir glūdi jo pasisėkimas. Tame (= Čia, ten) ir buvo didžiausia problema*.

daina apie Rainių miškelį ir jo kankinius. Rašytojas Stasys Krasauskas ir kiti kalbėjo apie žiaurias stalinistų įvykdytas žudynes, pasmerkė jų vykdytojus ir išreiškė viltį, kad tokios kraupios naktys Lietuvoje daugiau nepasikartos. Tą naktį Telšių vyskupas Antanas Vaičius pašventino busimosios koplyčios Rainių kankiniams atminti kertinį akmenį. (Tiesa)

Vieta nurodantis įvardis *kame* yra žemaitybė. Bendrinėje kalboje geriau vartoti prieviksį *kur*, pvz.: *Kame (= Kur) tu padėjai tą knygą? Kame (= Kur) tokį gerą draugą rasi?*

Vietos aplinkybėms sudaryti kartais visai be reikalo vartojami kai kurių daiktavardžių vietininkai, pvz., *atstume*, *nuotolyje* ir pan. Čia labiau tiktų prielinksninės konstrukcijos. Pvz.: *Kelių žingsnių atstume (= Už kelių žingsnių) pamačiau gyvatę. Jų namai stovi maždaug trijų kilometrų nuotolyje (-už trijų kilometrų) nuo miesto.*

Laikui reikšti vartotinas ne vietininkas, bet galininkas, o kartais ir įnagininkas. Pvz.: *Melskui mus mirties valandoje (= mirties valandą). Paklydęs vaikas atsirado tik trečiojoje dienoje (= trečią dieną). Susitiksime šį vakarą septyniose (septintą, septyniomis). Suvažiavimas bus ateinančiuose metuose (= ateinančiais metais). Geriausi linkėjimai Naujuosiuose metuose (= Naujaisiais metais; Geriausi Naujųjų metų linkėjimai). Tame laike (= Tuo laiku) jis čia dar negyveno. Visuose atvejuose (= Visais atvejais) kreipkitės į mane.*

Kalbant apie paros dalių laiką, vartotini laiko galininkai, o ne vietininkai, pvz.: *rytą, dieną, naktį* (išimtis — *vakare*). Be abejo, galima vartoti ir *vakarą*, pvz.: *Ateik šį vakarą.* Pietvakarių Lietuvoje vartojama forma *ryte* bendrinei kalbai neteiktina.

Abstrakčių veiksmazodinių daiktavardžių laiko vietininką galima pakeisti gyvesniais ir vaizdingesniais pasakymais: pusdalyviais, padalyviais arba šalutiniais laiko aplinkybės sakiniais. Pvz.: *Fotografavime (= Fotografuojant) reikia kreipti dėmesį į apšvietimą. Teniso žaidime (= Žaisdamas tenisą) jis labai pavargo. Sportininkas pasižymėjo trumpų distancijų bėgime (= bėgdamas trumpas distancijas). Pakilusioje temperatūroje (= Pakilus temperatūrai. Kai pakilo temperatūra) greičiau išsisėmė jo jėgos.*

■ Salvadora vyskupą Oscar Romero, beuokojantį šv. mišias, 1980 m. nušovė valdžioje buvusios nacionalistų respublikonų sąjungos vadovo Roberto Aubuisson sargybos narys. Tai dabar atskleidė buvęs prezidentas Jose Napoleon Duarte, sergąs nepagydoma vėžio liga.

— Jau man būtų laikas vesti, — skundžiasi subrendęs vyras, — bet kurią tik surandu, vis nepatinka motinai.

— Tai susirask panašią į ją.

— Buvau susiradęs — tada užprotestavo tėvas...

* * *

Tėvas sūnui:

— Ar tau padėti išspręsti matematikos uždavinį?

— Nereikia, tėveli. Mokytojai labiau patinka, kai klaidas daro patys mokiniai.

* * *

— Tavo kaimynė neįtikėtinai greitai atpratino savo vyrą grįžti vakarais namo. Kaip jai tai pavyko?

— Kai jis pirmą kartą vėlai grįžo namo, žmona paklausė: "Tomai, ar tai tu". Ir tai iškart padėjo.

— Kodėl?

— Mat jos vyro vardas Mykolas.

— Kaip jaučiasi jūsų žmona?

— Baisu! Ji skundžiasi neuralgija, neuritu, neurastenija, neuroze...

— Bet juk tomis ligomis neįmanoma sirgti tuo pačiu metu!

— Įmanoma. Mat jūsų motina padovanojo jai medicinos žodyną. Dabar ji apsistojo ties raide "N".

Mokytojas mokiniui:

— Tu nuolat vėluoji į pamokas. Argi nežinai, kada jos prasideda?

kenčiame literatūros, ypač religinės, kultūrinės, dorinės, mokslinės, stoką. Būtime labai dėkingi, jei galėtume gauti iš užsienio ten išleistų liturginių knygų, maldaknygių bent po vieną egzempliorių.

Linkime jums Dievo palaimos, sveikatos ir sėkmės visuose baruose.

Su didžia pagarba D. R.

Gerbiamas Redaktoriau,

Netikėtai iš savo klebono gavome paskaityti "Laiškus lietuviams". Taip visą ir perskaitėme. Nepaprastai patiko. Ypač buvo įdomus straipsnis apie Marijos pasirodymus Jugoslavijoje.

Beje, jūs turite "Kalbos" skyrelį. Rašote daug praktiškiau negu mūsų kalbininkai Lietuvoje. Mūsiškiai stengiasi rašyti labai moksliškai, užtat yra neskaitomi.

Jūsų žurnalo kalba ir stilius — nuostabūs. Jūs mus lenkiat, ypač "Katalikų pasaulį".

Dabar Lietuvoje atgimimas. Vieni džiaugiasi, dirba, o kiti bijo ir nieko neveikia. Mes

— Nežinau. Kai aš ateinu, jau jos visada būna prasidėjusios.

Danutė su tėveliu išėjo pasivaikščioti. Jis vis fotografavo savo dukrą.

— Tėveli, dabar man nupirk šokolado ir nufotografuok, kai aš jį valgau!

Kalbama, kad škotai laibai šykštūs. Kartą vyras (škotas) sako žmonai (škotei):

— Girdėjau, kad tavo pusbroliui daktaras prirašė griežtai laikytis dietos.

— Puiku! Tai dabar mes galėsime jį pakviesti pietų.

Kai jis atėjo ir visi koki pusvalandį pasikalbėjo, žmona sako vyrui:

— Pasiūlyk svečiui ko nors gaivinančio.

— O taip! — susigriebė vyras ir atvėrė langą, kad įeityt gaivinančio oro...

Gerbiamas Redaktoriau,

Ninos Gailiūnienės straipsnis, buvęs š. m. birželio mėn., man labai patiko. Perskaičiau du kartus. Autorė nepeikia visų katalikų ir negiria kitų krikščionių tikybų. Ji tik nurodo, ką praktiškai gero padaro daugumas kitų tikybų žmonių ir ką mes, daugumas katalikų, neįdėdami pareigos padaryti. Aš taip pat, kaip ir autorė, sunkiai sirgau, gulėjau ligoninėje. Deja, nė vienas iš trijų mūsų parapijos kunigų manęs nepaplankė, nepaguodė, su manimi nepasimeldė, nors žinojo, kad turėjau sunkią operaciją. Gavau daug kortelių, kuriose man linkėjo greitai pasveikti, bet nė vienoje iš jų nebuvo parašytas, kad už mane meldžiasi, o man taip reikėjo maldų...

Ir aš jaunystėje neskaičiau Šv. Rašto, žinojau tik, kad toks yra, nors lankiau seselių kazimieriečių vadovaujamą gimnaziją. Mums visai nebuvo aiškinama apie Šv. Raštą. Mano dukrai, baigusiai katalikišką gimnaziją šiame krašte, net buvo patariama Šv. Rašto neskaityti, kad klaidingai neinterpretuotų, blogai nesuprastų. Jos kaimynė nekatalikė per keletą metų daug visai šeimai padėjo, visai neprašoma, be jokio atlyginimo.

Neužtenka būti geru kataliku ar tokiu save laikyti, jeigu tik sekmadienį nueini į bažnyčią ir įdedi į vokelį vieną kitą dolerį, atsilankai į parapijos naudai ruošiamą metinę šventę ar pietus O kur praktiškai darbai?! Žinau, yra katalikų, kurie daro gerus darbus, bet jie tuo nesigiria, spaudoje nerašo, o tie, kurie rašo, tai, mano nuomone, tik pasigiria, save pareklamuoja. Suruošti gimtadienio ar kita proga baliuką negaila kelių šimtinių, bet, sužinojus, kad mirė geras draugas ar pažįstamas, kažkaip gaila 10 dol. paaukoti šv mišioms už jo sielą.

Ačiū p. Gailiūnienei už įdomų straipsnį.

Aldona Valukonienė

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Ukrainiečių katalikų, paskelbusių bado streiką, grupę Arbato mieste išsklaidė milicija, sumušdama dvi moteris. Apie tai birž. 5 d. paskelbė antikomunistinių rusų JAV-se leidžiamas laikraštis “Novoje Russkaje slovo”.

■ JAV vyskupų konferencija East Orange, N.J., birželio 17 d. priėmė nutarimą paskatinti JAV vyriausybę pagerinti santykius su Vietnamu, bet drauge pareikalavo siekti, kad Vietname būtų gerbiama žmogaus teisės, taipgi pareikalavo veikti, kad Kambodija užbaigtų Vietnamo okupaciją, — kad būtų palengvintas perskirtų šeimų susijungimas. Konferencija taipgi priėmė nuostatus, kad būtų sklandesni santykiai tarp teologų ir vyskupų JAV-se.

■ JAV kardinolas Timothy Manning, 79 m., mirė birželio 23 d. Būdamas Los Angeles arkivyskupas, pasižymėjo ekumenine dvasia. Kunigu išbuvo 55 metus.

■ Vilniuje birželio 13 d. prie Centro komiteto rūmų įvyko žurnalo “Katalikų pasaulis” taiki demonstracija. Redaktorius kun. V. Aliulis savo kalboje priminė reikalą, kad žurnalas gautų daugiau popieriaus ir būtų galimybė jį prenuomeruoti. Atvykęs spaudos komiteto atstovas Pr. Damijonaitis pažymėjo, kad Lietuva jau pagamina dvigubai daugiau popieriaus, negu su-naudoja. Reiškė geresnių vilčių žurnalo ateičiai.

■ Kun. dr. Alfonsas Savickas išvyko į Naująją Gvinėją dėstyti moralinės teologijos Port Moresby seminarijoje, kur numato išbūti pusantų metų.

■ Estijoje įkurta Krikščionių demokratų partija. Kadrinoje, Estijoje, įvyko Estijos krikščionių demokratų partijos ir Lietuvos Krikščionių demokratų partijos pasitarimas apie ateities bendradarbiavimą.

■ Ispanijoje, Barcelonoje, gegužės 18 d. vyko Europos krikščionių demokratų tarptautinės komisijos posėdžiai. Centro komiteto pirmininkas inž. A. Venskųs painformavo apie atsikūrusius Lietuvos krikščionis demokratų. Inž. A. Venskųs, gyvenantis Paryžiuje, yra ir krikščionių demokratų tarptautinės komisijos narys.

■ Austrijoje, Vienoje, gegužės 23-27 d. vyko Pasaulio krikščionių demokratų internacionalo seminaras tema: “Krikščioniškoji demokratija Centro ir Rytų Europoje”. Dalyvavo delegatai iš Lenkijos, Vengrijos ir Rusijos. Buvo kviestas ir Lietuvos krikščionių demokratų partijos atstovas Viktoras Petkus, bet kvietimas jo nepasiekė. Lietuviams krikščionims demokratams atstovavo inž. A. Venskųs, kuris plačiai painformavo apie lietuvius krikščionis demokratų.

■ Vilniaus arkikatedroje birželio 14 d. buvo šv. mišios už Vladimiro kalėjime nužudytą arkiv. M. Reinį. Negalint surasti jo palaikų, buvo atvežta žemės iš Vladimiro kalėjimo kapinių ir iškilmingai patalpinta arkikatedroje.

■ Čekoslovakijoje tūkstančiai žmonių sveikino kardinolą Frantisek Tomasek, sulaukusį 90 m. amžiaus. Kardinolas savo kalboje pabrėžė reikalą laikytis žmogaus teisių, priimtų Helsinkio susitarime.

■ Maskvoje įsteigta krikščionių demokratų partija. Jos steigėjai Osipovas ir Ogurkovas lankėsi Paryžiuje ir užmezgė ryšius su Prancūzijos krikščionimis demokratais.

■ Vašingtone birželio 29 d. JAV viceprezidentas Quayle įteikė laisvės žymenį buvusiam sąžinės kaliniui kun. Alfonsui Svarinskui, kuris yra Tikinčiųjų laisvei ginti komiteto narys-steigėjas. Tas laisvės žymuo yra įsteigtas Pueblos instituto, kuris yra katalikų pasauliečių organizacija, ginanti tikinčiųjų teises. Pirmas šios organizacijos įsteigtasis žymuo buvo įteiktas lietuviui kunigui. Kun. Svarinksas Sovietų kalėjimuose išlaikytas 21 metus. Dabar jį Vašingtone sveikino kongresmenai, amerikiečiai vyskupai, Lietuvos atstovas St. Lozoraitis. Sveikinimus kun. Svarinskui atsiuntė ir trys JAV kardinolai. Žymenį įteikdamas viceprezidentas Quayle pažymėjo, kad pasaulis stebisi lietuvių tautos atgimimu.

■ Detroito vyskupui paskelbus, kad bus uždaryta daug parapijų, iš kurių yra išsikėlę tikintieji, net 14 parapijų apeliavo į Vatikaną, tačiau sprendimas ir čia nebuvo pakeistas.

■ Ukrainiečiai birželio 18 d. buvo paskelbę tarptautinę maldos dieną, kad būtų suteikta laisvė veikti katalikų Bažnyčiai Ukrainoje. Tai maldos diena vadovavo kardinolas Myroslav

Ivan Lugachivski. Pačioje Ukrainoje toje maldos dienoje dalyvavo apie 150.000 ukrainiečių.

■ Lietuvoje balandžio 29-30 d. įvyko skautų atkuriamasis suvažiavimas. Dalyvavo skautai iš Klaipėdos, Kauno, Varėnos, Alytaus, Šiaulių, Telšių. Buvo atvykusių net iš Estijos ir Latvijos bei iš JAV. Priimtas statutas, pabrėžiant ištikimybę Dievui, Tėvynei, Artimui. Brolijos vyriausiu skautininku išrinktas Rimantas Ulevičius (Klaipėda). Vyr. skautininke Sesarijai išrinkta Alina Dvoreckienė.

■ Maskvoje liepos 17 d. pirmą kartą buvo viešos pamaldos už 1918 m. išžudytą caro šeimą. Pamaldose Donskoj vienuolyno šventovėje dalyvavo apie 200 žmonių.

■ Vatikanas ir Lenkijos vyriausybė paskelbė, kad tarp jų vėl užmegzti diplomatiniai santykiai. Per 50 metų tokių santykių nebuvo. Tai pirmas komunistinis kraštas iš Varšuvos pakto valstybių atnaujinęs diplomatinius santykius su Vatikanu. Iki šiol Vatikanas iš komunistinių valstybių diplomatinius santykius turėjo tik su Kuba ir Jugoslavija.

■ Kardinolas V. Sladkevičius Klaipėdoje, prieš išplaukiant trims jachtoms į JAV, jas pašventino.

■ Afrikoje, Kenijos valstybėje, misijų vienuolyne netoli Wemos piktadarys nušovė prancišketę seselę Agnietę Reinkemeyer ir sužeidė kitą seselę misininę — Mariją Peterman, peršaudamas jai koją. Ši yra amerikietė. Jai buvo suteikta pagalba Malmdi ligoninėje, ir ji grįžo į vienuolyną.

■ Vilniaus arkikatedros valdytojas arkiv. J. Steponavičius pakvietė muziką Praną Sližį vargonininko ir dirigento pareigoms. 1989 vasario 5 d. muz. Pr. Sližys vadovavo bažnytiniam giedojimui katedros atšventinimo iškilmėse. Jis taipgi vadovavo chorui vas. 15 d. pamaldose už žuvusius karius ir vas. 16 d. — nepriklausomybės pamaldose.

■ Aukščiausias JAV teismas Vašingtone patvirtino atskirų valstijų teisę suvaržyti negimusiųjų žudymą — abortus. Sprendimas buvo padarytas ryšium su teisiniu vertinimu Missouri nuostatų šiuo klausimu. Pagal šį sprendimą, valstijoje draudžiama naudoti izdo lėšas, skati-

nant moteris darytis abortą, nebent būtų reikalinga gelbėti moters gyvybę. Draudžiama valstijos tarnyboje esančiam gydytojui ar gail, seselei dalyvauti aborto operacijoje, nebent būtų reikalinga gelbėti moters gyvybę. Driaudžiama naudoti valstybinę ligoninę aborto darymui, išskyrus atvejus, kai gelbstima motinos gyvybę. Nustatoma, kad gemalas, bent 20 savaičių senumo, gali gyventi už motinos iščių. Kovotojai prieš negimusiųjų žudymą palankiai priėmė tuos suvaržymus, bet yra pasiryžę toliau tęsti kovą, saugant negimusiųjų gyvybę.

■ Didžiosios Britanijos Ukrainiečių unitų katalikų eksarchu popiežius Jonas Paulius II paskyrė JAV ukrainiečių katalikų vyskupą Michael Kuchmiak, ligi šiol buvusį JAV ukrainiečių metropolito augziliaru.

■ JAV-se netoli Baltimorės esanti katalikų John Carroll mokykla Bel Air mieste buvo trims savaitėms pasikvietusi grupę lietuvių moksleivių iš Vilniaus Salomėjos Neries gimnazijos. Mainais įvyko moksleivių pasikeitimas su ta amerikiečių vidurine mokykla. Lietuviai moksleiviai patyrė daug prielankumo iš apylinkės verslininkų, parėmusių jų lankymąsi apylinkių žymesnėse vietose.

■ Vatikano auklėjimo kongregacija birželio 28 d. paskelbė dokumentą apie socialinę Bažnyčios doktriną, kuri turės būti dėstoma klierikams seminarijose. Pirmuose penkiuose skyriuose nuskaitoma Bažnyčios socialinis mokymas istorinėje, teorinėje ir praktinėje apimtyje. Nurodomi pastovūs principai, nušviečiamos direktyvos, kurių reikia laikytis praktinėje veikloje. Paskutiniame, šeštame, skyriuje duodami nurodymai, kaip kandidatai į kunigus turi būti paruošiami socialinėje doktrinoje, kad vėliau galėtų vadovauti Bažnyčios socialinėje veikloje.

■ JAV Atstovų Rūmai nusprendė, kad Ukrainos katalikai ir stačiatikiai yra persekiojami. Tai palengvins jiems imigraciją į JAV: nebereikės kiekvienam iš jų atskirai įrodinėti, kad jis yra persekiojamas. Pasiūlymą priimti šį nuostatą buvo padarę kongresmenas W. Lipinski (dem., IL) ir kongresmenas Chr. Cox (resp., Calif.). Nutarimas priimtas 358 balsais prieš 44.

Juoz. Pr.

“Laiškų lietuviams” sukaktis ir konkursas

Ateinančių metų vasario mėnesį sueina lygiai 40 metų nuo “Laiškų lietuviams” pasirodymo. Ši sukaktis bus paminėta metinėje šventėje balandžio 22 d., per Atvelykį. Skelbiame ir ateinančių metų konkursą. Tai bus jau 31-asis konkursas. Tiek suaugusieji, tiek jaunimas galės rinktis kurią nors iš šių temų:

1. Tikėjimo ir lietuviybės įtaka mano gyvenimui.
2. Mūsų šeimų pagrindinės problemos.
3. Ko aš pasigendu lietuvių spaudoje.
4. Moters vieta Bažnyčioje ir visuomenėje.
5. Kokią įtaką padarė mūsų lietuviškai veiklai glaudesni ryšiai su Lietuva.

Konkursas baigiasi kovo mėn 1 d. Tiek suaugusiems, tiek jaunimui skiriamos 5 premijos: I — 200 dol., II — 150 dol., III — 100 dol., IV — 75 dol., V — 50 dol.

Straipsniai turi būti tokie, kad tiktų spausdinti “Laiškuose lietuviams”. Jaunimo rašiniai turi būti bent 2-3 mašinėlė rašytų puslapių. Prie straipsnio turi būti pažymėta, kad jis skiriamas jaunimo konkursui. Suaugusiųjų rašiniai turėtų būti bent 4-6 mašinėlė rašytų puslapių.

Autoriai pasirašo salpyvardžiu, o į atskirą vokelį įdeda savo tikrąją pavardę, adresą ir telefoną.

Nelaukite paskutinių dienų, jau dabar pradėkite galvoti ir rašyti.

Rugsėjo mėn. numeryje minint konkurso mecenatus, buvo per klaidą praleista Onos Siliūnienės pavardė. Ji prizadėjo paaukoti 200 dol. Už klaidą atsiprašome.

Įdomi “Laiškų lietuviams” eskursija

Š.m. gruodžio 4-11 d. ruošiamo ekskursiją laivu. Aplankysime Venecuelos sostinę Caracas ir penkias salas: St. Thomas (Virgin Islands) — tai žinoma be muito apsipirkimo vieta; Martinique, kur gyveno ir kūrė garsusis dailininkas Gauguin; Grenada; Margarita — sala prie Venecuelos krantų ir Puerto Rico. Išskrendame ir parskrendame iš San Juan (Puerto Rico). Caracas mieste bus proga susitikti su Venecuelos lietuviais. Ekskursijos kaina tikrai labai prieinama: 1000-1100 dol., žinoma, įskaitant maistą laive 6 kartus per dieną! Plauksime naktimis, o dienomis (išskiriant paskutinį sekmadienį) lankysime egzotiškas salas. Skubinkitės registruotis, nes netrukus turėsime duoti įstaigai keleivių pavardes. Dalyvavusieji šioje ekskursijoje tikrai nesigailės ir ją ilgai prisimins. Registracija: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

Pakeliama nuo ateinančių metų pradžios “Laiškų lietuviams” prenumerata.

Metinė prenumerata į visus kraštus (įskaitant Lietuvą) bus 15 amerikietišku dol. Oro paštu į Lietuvą — 40 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.